

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Katja Erjavec

Izkušnje študentov in študentk Fakultete za socialno delo s pridobivanjem praktičnih izkušenj
v času epidemije Covid-19

Diplomsko delo

Ljubljana, 2021

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Katja Erjavec

Izkušnje študentov in študentk Fakultete za socialno delo s pridobivanjem praktičnih izkušenj
v času epidemije Covid-19

Diplomsko delo

Ljubljana, 2021

Zahvala

Najprej bi se rada zahvalila mentorici doc. dr. Ani Mariji Sobočan za njeno strokovnost, pomoč, usmeritve in vse nasvete tekom pisanja mojega diplomskega dela.

Hvala vsem prijateljem, ki so me spodbujali in me podpirali.

Hvala moji sestri, za vso pomoč z angleškimi prevodi in vse spodbudne besede.

Največja zahvala pa gre mojim staršem, za vso podporo že od prvega dne. Brez vaju mi ne bi uspelo!

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Katja Erjavec

Naslov diplomske naloge: Izkušnje študentov in študentk Fakultete za socialno delo s pridobivanjem praktičnih izkušenj v času epidemije Covid-19

Mentorica: doc. dr. Ana Marija Sobočan

Kraj: Ljubljana

Leto: 2021

Št. strani: 50

Št. prilog: 1

Ključne besede: praksa, Covid-19, pridobivanje izkušenj, izkušnje študentov

Povzetek: Na začetku diplomske naloge sem opredelila pomen praktičnega izobraževanja v socialnem delu in kako velik pomen ima mentor oz. mentorica tekom praktičnega izobraževanja. Ker sem raziskovala izkušnje študentov Fakultete za socialno delo v času epidemije Covid-19 sem opredelila tudi spremembe, ki jih je epidemija prinesla, ter opredelila izzive s katerimi so se soočali socialni delavci in študentje. Ker so razmere, v katerih smo se znašli, povzročile povečano potrebo po prostovoljstvu, sem na kratko opredelila tudi ta pojem.

V namen raziskave sem sestavila vprašalnik na portalu Ika Arnes in ugotovila, da so študentje in študentke med epidemijo Covid-19 prakso vseeno opravljali, vendar s prilagoditvami.

Nekaj prakse se je odvijalo v živo, nekaj na spletnih medijih (npr. zoom). Zaradi prilagajanja na izredne razmere so se študentje znašli pod stresom, kvaliteto svojih pridobljenih izkušenj pa so ocenili z oceno povprečno. Največjo oviro so študentom predstavljali vladni ukrepi, ki so bili sprejeti za zaježitev epidemije.

Title: The experiences of students of the Faculty of Social work with gaining practical experience during the Covid-19 epidemic.

Keywords: practice, Covid-19, gaining experiences, student experiences

Abstract: At the start of the thesis, I defined the importance of practical education in social work and the importance of mentoring during practical training. As I researched the experiences of students at the Faculty of Social Work during the Covid-19 epidemic, I identified the changes that the epidemic brought, as well as the challenges that social workers and students of social work faced during it. Since the situation in which we found ourselves resulted in an increased need for volunteering, I also briefly defined this concept.

I compiled a questionnaire on the Ika Arnes portal and found that both male and female students were still able to get practical work experience during the Covid-19 epidemic, but with some adjustments. Some practical education still took place live and some via online media (e.g. Zoom). The necessity to adapt to the changed circumstances meant that many students found themselves under increased stress, and on average, they qualified the quality of their acquired work education as average. The biggest obstacle for the students seemed to be the measures undertaken by the government to contain the epidemic.

Kazalo vsebine

1. TEORETIČNI UVOD	8
1.1. Praktične izkušnje in učenje bodočih socialnih delavk in delavcev	8
1.2. Mentorstvo.....	10
1.3. Epidemija covid-19 v Sloveniji	12
1.3.1. Izzivi v času epidemije Covid-19	15
1.3.2. Izzivi socialnih delavcev in delavk v času epidemije Covid-19	17
1.3.3. Izzivi študentov v času epidemije Covid-19	18
1.3.4. Prostovoljstvo	21
2. PROBLEM.....	23
2.1. Hipoteze.....	25
3. METODOLOGIJA	26
3.1. Vrsta raziskave	26
3.2. Spremenljivke	26
3.3. Merski instrument.....	27
3.4. Populacija in vzorčenje.....	27
3.5. Zbiranje podatkov	28
3.6. Načrt obdelave gradiva.....	28
4. REZULTATI.....	29
4.1. Analiza pridobljenih podatkov	29
4.2. Preverjanje hipotez	39
5. RAZPRAVA	41
6. SKLEPI.....	46
7. PREDLOGI.....	47
8. VIRI IN LITERATURA	48
9. PRILOGE.....	51
9.1. Vprašalnik.....	51

Kazalo grafov

Graf 1: spol anketirancev	29
Graf 2: letnik študija.....	29
Graf 3: opravljanje/neopravljanje prakse v akademskem letu 2019/2020 in 2020/2021	30
Graf 4: ovire za opravljanje/neopravljanje prakse od najpogostejše do najmanj pogoste	32
Graf 5: izbira učne baze	32
Graf 6: potek prakse	34
Graf 7: kvaliteta praktičnih izkušenj	34
Graf 8: stres študentov in študentk	35
Graf 9: negativen vpliv.....	35
Graf 10: povprečne ocene prakse	36
Graf 11: pomembnost kvalitetnega učenja	37

Kazalo tabel

Tabela 1: spremenljivke.....	22
Tabela 2: opravljanje prakse na željeni učni bazi.....	26
Tabela 3: načini študentov za opravljanje prakse.....	29
Tabela 4: izjave študentov.....	33

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. Praktične izkušnje in učenje bodočih socialnih delavk in delavcev

Milošević Arnold in Dragoš (2003) pišeta, da je socialno delo praktična znanost, ki pomaga ljudem, pri doseganju ustreznega nivoja psihosocialnega funkcioniranja. Socialno delo je prav tako profesija, ki pomaga posameznikom, skupinam ali skupnostim dosegati ali ohranjati zmožnost socialnega delovanja. Socialno delo strmi tudi h kreiranju družbenih razmer, ki to omogočajo. V praksi, socialno delo sestavljajo uporabne vrednote, tehnike in načela, s pomočjo katerih nudimo pomoč ljudem, da pridejo do želenih storitev, ki jih potrebujejo (Milošević Arnold in Postrak, 2003).

Socialno delo pa ni enostavno, ukvarja se s kompleksnimi stiskami ljudi o čemer piše tudi Flaker (2003), ki pravi: *»Socialno delo je znanost in stroka, ki se ukvarja z reševanjem kompleksnih psihosocialnih problemov ljudi. Področja delovanja socialnega dela so raznolika, takšne so tudi teoretske usmeritve, zato je izbor konceptov, ki jih posamezen socialni delavec uporablja v praksi, pogosto zelo postmoderno eklektičen, odvisen od naloge, ki jo opravlja, organizacijskega konteksta, kjer deluje, in njegovih osebnih preferenc«* (Flaker, 2003).

Noben uporabnik ni enak prejšnjemu, zato se vsakič, z vsakim posebej vzpostavi izvirni delovni projekt pomoči, kar pomeni, da se tudi vsaka praksa močno razlikuje. Močno kontekstualne in raznolike značilnosti praks socialnega dela torej pomenijo, da smo socialne delavke in socialni delavci v vsaki specifični situaciji vpleteni v konstruiranje in pogajanje o praksi socialnega dela (Healey, 2005, 4).

O raznolikosti prakse in dela piše tudi Flaker (2013, 34), ki pravi: *»socialno delo ni stroka, ki bi imela vnaprej kodirane metode, temveč jih prilagaja konkretni situaciji in jih glede na situacijo vedno znova vzpostavlja.«* Healey (2005) zapiše, da socialni delavci z delom razvijajo teorije strokovne prakse, spretnosti in praktično modrost. Vse te tri stvari skupaj sestavljajo okvir za prakso. Konstruiranje okvira za prakso socialnega dela je kreativen proces, iz katerega črpamo ideje iz številnih virov. Okviri za prakso so kombinacija formalnega znanja in spretnosti in neformalnega znanja in spretnosti, ki jih socialni delavec razvije v praksi. Ta združitev vključuje formalno teoretično in stvarno znanje kakor tudi tiho

znanje oz. znanje, ki ga je težko artikulirati in ga gradimo na podlagi ponavljajoče se izpostavljenosti praktičnim situacijam. V najboljšem primeru se naši okviri razvijajo skozi čas, skozi prakso in postanejo za nas vedno bolj uporabni pri oblikovanju specifičnih odzivov v vsaki praktični situaciji (Healey, 2005 v Mešl, 2008, 74).

Študentje za razvoj svoje poklicne poti, potrebujejo izkušnje in primere dobre prakse. Tudi Mesec (2015) trdi, da je praksa med usposabljanjem za socialno delo najpomembnejši del. Ker je socialno delo praktični poklic, je pomembno, da ga doživimo na svoji lastni koži, ter se naučimo spretnosti in ravnanja v situacijah socialnega dela. Po zaslugi praktičnega dela se študenti najbolje spoznajo s socialnim delom v njegovi konkretni pojavnosti in obliki (Mesec, 2015, 239).

Praksa je za našo fakulteto pomemben segment izobraževanja, zato temu namenjajo tudi veliko pozornosti, kar zapišeta tudi Mesec in Jurček (2020), ki pravita: *»Študijska praksa ima za izobraževanje prihodnjih socialnih delavk in delavcev velik pomen, zato na fakulteti za socialno delo namenjamo temu segmentu izobraževanja veliko pozornosti in časa«* (Mesec in Jurček, 2020, 259).

Fakulteta za socialno delo opredeljuje petnajst splošnih kompetenc, ki kot pravita Mesec in Jurček (2020), študentkam in študentom opredelijo okvir študija. Kompetence, ki jih opredeljuje študij za socialno delo, se nanašajo na kritično analiziranje in povezovanje, ocenjevanje, raziskovanje in načrtovano uporabo virov različnih (uporabniških in strokovnih) sistemov; študentke in študenti v etičnem, partnerskem in profesionalnem odgovornem sodelovanju s temi sistemi soustvarjajo želene razplete oziroma potrebne rešitve, ter razvijajo inovativne pristope k podpori in pomoči pri reševanju socialnih stisk in psihosocialnih problemov ljudi na poseben, socialno deloven način, ki je drugačen kot pristop drugih poklicnih disciplin na področju socialnega varstva (Mesec in Jurček, 2020, 255).

Pomembno je, da od prakse odnesemo čim več, zato je dobro da se zavedamo tudi njenih ciljev in namenov, ki jih opredeli Mesec (2015) in pravi, da je pomembno, da:

- se študent življenjskemu svetu uporabnika čim bolj približa,
- doživi protislovja, ki izhajajo iz vloge strokovnega in prostovoljnega socialnega dela, na lastni koži
- opazuje in doživi proces pomoči, ter sodeluje s strokovnimi delavci,
- sodeluje v procesih samopomoči in uporabniških pobud,

- se sreča z učitelji na fakulteti v situacijah vsakdanjega socialnega dela,
- spozna družbeni položaj uporabnikov socialnega dela,
- se seznani z etiko in vrednotami socialnega dela,
- se spozna z delovanjem služb socialnega varstva,
- pravne okvire socialnega dela spozna skozi praktično uporabo,
- se seznani s področjem delovanja socialnega dela,
- prakticira, ovrednoti in vidi osnove, splošne in specifične spretnosti socialnega dela,
- spozna različne teorije,
- razvije osebni slog dela, integrira prakso in teorijo,

Mesec (2015).

V vseh letih obstoja izobraževanja za socialno delo so na šoli ter kasneje fakulteti izvajali vsebinske evalvacije in analize, ki so vedno temeljile na dveh merilih – praktičnem in teoretičnem (Dragoš, 2008, 16 v Jurček in Mesec, 2020, 258). Mesec in Jurček (2020) pišeta o prvem merilu, ki je mišljeno kot obvezna študijska praksa, ki poteka zunaj fakultete na različnih institucijah s področja socialnega varstva. Specifičnost socialnega dela, v nasprotju s številnimi drugimi akademskimi disciplinami, je prav v tem, da so teoretske vsebine enako pomembne, kot poznavanje konkretnih spretnosti delanja z ljudmi. Socialno delo, bi začelo izgubljati svojo specifičnost in identiteto, ko praksa ne bi bila več nepogrešljiv in enakovreden del izobraževanja (Mesec in Jurček, 2020, 258).

Tako teorija kot praksa socialnega dela se bosta vedno zelo prepletali, saj je socialno delo znanost, ki potrebuje teorijo ravnanja (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl, Možina, 2005, str. 47). Študentje tako brez možnosti opravljanja prakse izgubijo priložnost, da svoje teoretično znanje povezujejo s praktičnimi izkušnjami in nimajo možnosti, da se socialnega dela učijo na konkretnih in vedno drugačnih primerih.

1.2. Mentorstvo

Socialno delo za razliko od ostalih strok, nima svojega lastnega prostora, socialni delavci in delavke so tako primorani vstopiti v prostor, kjer uporabnik živi in tako spoznavati kako uporabnik deluje znotraj njegovega življenjskega prostora (Flaker, 2012). Ramovš (1995)

pa meni, da je za dobro delovanje socialnega varstva temeljnega pomena izobraževanje za poklic socialnega delavca in socialne delavke.

Socialni delavec oz. delavka, za svoje delo potrebuje določene kompetence. Kompetence pridobivamo tekom izobraževanja in dela in jih prilagajamo na področje na katerem delujemo. Kot navaja Brečko (2018) pa je vsem kompetencam skupno naslednje: sestavljene so iz spretnosti, lastnosti, znanja, prepričanj, vrednost in sposobnosti. Kompetence so po Brečko (2018) razumljene kot način vedenja, ki nas pripelje do želenega cilja. Kompetence posameznika razdeli na štiri ravni:

1. ključne, temeljne kompetence;
2. delovne specifične kompetence;
3. organizacijsko specifične kompetence;
4. vodstvene kompetence

(Brečko, 2018).

Kompetentnost Barker v Slovarju socialnega dela (1995), definira kot teoretsko in praktično znanje, s katerim se izkazuje sposobnosti socialne delavke in socialnega delavca pri izvajanju delovnih nalog za doseganje ciljev v socialnem delu ob spoštovanju etičnega kodeksa socialnega dela in vrednot (Barker, 1995).

Seveda pa ni vse odvisno samo od študentov. Za študenta je pomembno, da ga tekom njegovega izobraževanja nekdo usmerja in mu pomaga, ga vodi in mu odgovarja na vsa vprašanja in dileme. Študent bo lahko samo s pomočjo dobrega mentorja razvil dobre kompetence za svoj poklic. S pomembnostjo dobrega mentorja oz. mentorstva se strinja tudi Ramšak Pajk (2007), ki zapiše: »Mentorstvo je v najširšem pomenu razumljeno kot vzpostavljanje podpornega medosebnega odnosa, ki pa se lahko manifestira v obliki vzpodbujanja, treniranja, podpiranja, vodenja in preceptorstva. Značilnost preceptorstva je vzpostavljen medosebni odnos med dvema osebama, ki je natančno določen« (Ramšak Pajk, 2007).

Pomen mentorstva in pozitiven vpliv na študente pa so raziskovali tudi različni avtorji (po Ehrich in sod., 2002 v Ramšak Pajk, 2007), ki so na osnovi pregleda 159 raziskav prikazali in združili pet temeljnih razlogov, zakaj ima mentorstvo pozitiven vpliv na študente:

- podpora, empatija, vzpodbuda, usmerjanje, prijateljstvo;
- pomoč v procesu učenja, znanja iz različnih področij, posredovanje virov;

- diskusija, izmenjava idej, reševanje problemov, nasveti;
- povratne informacije, pozitivne vzpodbude, povečano samozaupanje;
- pripadnost stroki, želja po poklicnem razvoju.

Zaposleni v socialnem varstvu, morajo posedovati zelo širok spekter znanja, saj je, kot je zapisal Barker (2003), spekter spretnosti v socialnem delu zelo širok in pester (Barker, 2003). Zato seveda ne moremo pričakovati, da vsi obvladajo vse, kar dobro povzame Flaker (2003), ki zapiše: *»Popolnoma normalno je, da se nekateri socialni delavci in socialne delavke bolj usposobijo v določenih spretnostih, spet drugi v drugih«* (Flaker, 2003).

Vsak socialni delavec pa mora vseeno obvladati nekaj osnovnih spretnosti, ki so po Flaker (2003) pomembne za delo v socialnem delu: poročanje, pogajanje, zapisovanje in pogovarjanje, spretnosti profesionalne discipline, organizacijske spretnosti, spretnosti izogibanja pastem strokovnjaštva, omogočanje dostopa do sredstev in humor. Spretnost je tudi prilagajanje lastnih spretnosti v dani situaciji in prilagajanje uporabniku (Flaker, 2003 v Katič Horvat, 2020), saj so spretnosti kot sestavine kompetence žive in spreminjajoče se glede na dano situacijo in človeka (Brečko, 2018 v Katič Horvat, 2020).

V socialnem delu je potrebno, da upoštevamo vrednote: prosta izbira in vpliv na svoje življenje, spoštovanje ljudi in spoštovanje različnosti, ne se osredotočiti na stigmo, pravica do socialne varnosti, nediskriminacija (Flaker, 2003 v Katič Horvat, 2020), celostno zavedanje pomembnosti medčloveških odnosov uporabnika, varovanje dostojanstva in vrednosti posameznika (CSWE, 2008 v Katič Horvat, 2020), individualizacija, samoodločanje uporabnika, zaupnost (Milošević Arnold in Postrak, 2003 v Katič Horvat, 2020).

1.3. Epidemija covid-19 v Sloveniji

Po navedbah Nacionalnega inštituta za javno zdravje (2020) so decembra 2019 v Vuhanu na Kitajskem, zaznali več primerov pljučnic. Izključili so številne običajne povzročitelje pljučnic oz. respiratornih okužb in potrdili okužbo z novim koronavirusom. Virus so poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, ki jo virus povzroča pa COVID-19 (Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2020). Prvo okužbo z novim koronavirusom, pa smo po podatkih na uradni

spletni strani Republike Slovenije, v Sloveniji potrdili 4. marca 2020 (Portal republike Slovenije, b.d.).

Tako so se prebivalci v Sloveniji, marca 2020 srečali z epidemijo novega virusa Sars-Covid-2, ki je prinesla ogromno sprememb tudi na področju socialnega dela. Predsednica Društva socialnih delavk in delavcev Slovenije ugotavlja: *»Država je kot lahko rečemo, dobro poskrbela za zagotavljanje vrste posebnih materialnih pravic, zdravstveni sistem se je tudi dobro prilagodil na dane razmere, da dokaj transparentno poteka spremljanje bolezni in je javnost o tem tudi obveščena. Socialni sistem pa je v medijih manj zastopan. Skoraj nič ne izvemo o tem, kako poteka delo na centrih za socialno delo, kjer se sicer odvija temeljno skupnostno socialno delo, delo z družinami in posamezniki, kar je v trenutnih kriznih pogojih sicer omejeno, je pa izjemnega pomena«* (Hrovatič, 2020).

Epidemija je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika definirana kot: *»[...] nenadni izbruh in hitro širjenje kake nalezljive bolezni (SSKJ).«* Epidemijo kot pojem, lahko torej razlagamo kot bolezen, ki se razvije v neki državi ali populaciji na prostorsko omejenem območju in v zelo kratkem času. Beseda izvira iz grščine. Sestavljena je iz izraza »epi«, ki pomeni med in »demos«, ki pomeni ljudstvo. Velikokrat se jo uporabi kot simbol za raziskovanje povezav med boleznijo in populacijami ter različnimi demografskimi faktorji, ter za iskane prepletenosti med povzročitelji in okoljem, predvsem pa kot podlaga za razne ukrepe in spremembe na področju zdravja in gospodarstva (Železnik, 2006, 400).

Glavno priporočilo zdravstvenih organizacij je, da se držimo fizične distance, da bi zmanjšali širitev virusa in znižali tveganje za preobremenjenost zdravstvenega sistema, kar pomeni, da kolikor se da omejimo socialne in fizične kontakte med ljudmi (Oosterhof, Palmer, Wilson, Shook, 2020).

Slovenska vlada je tako za zajezitev epidemije kronološko sprejela sledeče ukrepe:

- 6. 3. 2020 – prepoved obiskov v domovih za ostarele;
- 12. 3. 2020 – omejitev dostopa do centrov za socialno delo;
- 16. 3. 2020 – zaprtje varstveno izobraževalnih ustanov v Sloveniji;
- 30. 3. 2020 – sprejet odlok o prepovedi gibanja izven občine bivanja, ter odlok o splošni (začasni) prepovedi gibanja in zbiranja ljudi

(Portal republike Slovenije, b.d.).

S sprejetjem ukrepov so se, kot ugotavlja Hrovatič (2020) zgodile tudi velike spremembe na področju socialnega dela, potrebno se je bilo privaditi na delo v izrednih razmerah. Vse to je pomenilo tudi, da so se študentje znašli pred težko nalogo. Kar na enkrat se je bilo potrebno prilagoditi novemu načinu prakse in ker so tudi mentorji prvič srečali s takšno situacijo, študentom niso mogli nuditi zadostne podpore. Praksa se je selila na spletne medije, kar je povzročalo ne malo težav, saj kar nekaj uporabnikov nima dostopa do spleta, nekateri niti do računalnika. Težko je bilo zagotavljati tudi zasebnost in sproščen ter odprt prostor za pogovor. Ljudje iz ranljivejših skupin so bili tako še bolj izločeni, kar ugotavlja tudi Amadasun (2020), ki pravi: *»Pandemija je močno zamajala poklicne vrednote socialnega dela (človekove pravice, socialna pravičnost, dostojanstvo ljudi, zasebnost, zaupnost, pomen odnosov med ljudmi, integriteta ljudi). Socialno delo je ogroženo, ker pandemija ogroža socialno pravičnost, še posebej negativen je vpliv na ranljive skupine«* (Amadasun, 2020).

Priče smo promoviranju samoizolacije in socialne distance, kar je razumljivo, a povzroča zaskrbljenost, ker je v tem času večja možnost za kršitev človekovih pravic - še posebej med državami, ki so bile k temu nagnjene že pred pandemijo (Sandhu, 2020; v Amadasun, 2020).

Tudi prebivalstvo se je moralo prilagoditi, o čemer piše Jovičević (1983), ki pravi, da je zelo pomembno, da službe poskrbijo za hiter odziv, kar pozneje prispeva k hitrejšemu premagovanju stiske in ustvarjanju novih praks. S hitrimi ukrepi namreč poskrbijo, da niso ranljive skupine prebivalstva še bolj ogrožene. Ko govorimo o ranljivih skupinah prebivalstva, govorimo socialni izključenosti in revščini, ki sta v času izrednih razmer še bolj opazna, ker ima vso prebivalstvo omejeno dostopanje do vseh storitev (Jovičević, 1983).

Izredne razmere niso nekaj, s čimer bi se srečali prvič, Marš (2021) ugotavlja, da se z izrednimi razmerami srečujemo že od nekdaj. Bodisi z naravnimi katastrofami, vojnimi stanji ali drugimi oblikami, ki spremenijo običajen ritem življenja skupnosti. Ker se ljudje v veliko primerih ne znajo soočati z izrednim stanjem, takšna stanja močno vplivajo na družbo. Vse te okoliščine trajno preoblikujejo in spremenijo družbo. Predvsem iz vidika ustvarjanja novih navad, odzivov ter praks. Z izrednimi razmerami se sproži novo razmišljanje, ki vodi v nove akcije in nove odzive na trenutne situacije. Družba v kateri živimo, je rezultat zgodovinskih izrednih razmer, ki smo jim bili priča ter rezultat odzivov na različne oblike katastrof, ki smo jih kot družba uspeli preživeti (Marš, 2021).

Jovičević (1983) je zapisala, da že v prvi fazi nastopa, katastrofe prizadenejo prebivalstvo. Ne zgolj v fizični obliki temveč tudi z različnimi travmami, ki jih povzročijo izredne razmere. Nesreče udarijo nepričakovano, kar pri posameznikih deluje zastrašujoče, zato je posredovanje služb prve pomoči in ostalih služb, ki skrbijo za dobrobit državljanov ter hiter reakcijski čas, ključnega pomena. Službe morajo poskrbeti za prilagoditev novim življenjskim pogojem, saj se posledice katastrof kažejo predvsem v padcu gospodarstva in življenjskega standarda. Poleg reševanja žrtev je ključnega pomena tudi reševanje številnih socialnih problemov, ki jih izredne razmere proizvedejo, saj ustrezni ukrepi in pomoč prispeva k novi perspektivi posameznika in skupine, ter posamezniku daje oporo ter prispeva k hitrejšemu premagovanju stiske (Jovičević, 1983).

1.3.1. Izzivi v času epidemije Covid-19

Ukrepi kot je zapiranje nenujnih institucij, lokalov, razdalja med ljudmi, delo od doma, šola na daljavo, so postali naš vsakdan. Čeprav nekateri zanikajo obstoj virusa, je večina človeštva zaradi pandemije covid-19 v šoku in strahu, saj si nismo mogli predstavljali, da bi lahko karkoli ustavilo življenje, kot smo ga poznali (Amadasun, 2020).

Ukrepi niso prinašali samo sprememb, ampak so kot ugotavlja N. Rotovnik Kozjek (2020), močno načeli tudi psihološko zdravje. Pojavila se je nevarnost velike zdravstvene škode tako na duševnem, kot telesnem zdravju. Samoizolacija je eden izmed ukrepov, ki je bistveno vplival na duševno zdravje (Marš, 2021).

Marš (2021) je ugotovila tudi, da je razglasitev epidemije prisilila nevladne neprofitne organizacije, da se prilagodijo trenutnim ukrepom in razmeram, ki jih je država sprejela. Organizacije so na začetku uvedle preventivne ukrepe za preprečevanje širjenja virusa, zmanjšali ali celo ukinili so določene aktivnosti manj je bilo socialne interakcije v samih organizacijah. Večina organizacij je zaradi strahu pred širjenjem virusa prekinila svoje dejavnosti. Lahko trdimo, da so organizacije, ki skrbijo za socialno vključenost in poskrbijo za ranljive skupine prebivalstva bile primorane za določen čas prekiniti delovanje ter odpovedati interakcijo med člani. Epidemija je prisilila organizacije v digitalizacijo (Marš, 2021).

Čeprav naj bi se z izrednimi razmerami že srečevali, je bilo soočanje ustanov z novimi pogoji zelo šibko in se ni spremenilo že 10 let, kot so Rode in drugi (2010) ugotovili:

»Pripravljenost ustanov na naravne in druge nesreče je na področju socialnega varstva prešibka – predolg odzivni čas, pomanjkanje kadra, neprimerna porazdelitev virov in pomoči med prebivalstvom. Ko se intenzivna čustva v zvezi z nesrečo pomirijo, zbledi tudi pomoč humanitarnih organizacij, prostovoljcev, politike« (Rode, Zidar, Lamovšek, Škerjanc & Urek, 2010).

Kadra je primanjkovalo oz. se le ta ni znal soočati z izrednimi razmerami, pomoč socialnih služb pa je potrebovalo vedno več ljudi, kar je ugotovila tudi Marš (2021): Epidemija je povzročila zaprtje določenih gospodarskih panog, kar je pomenilo, da so se posameznikom drastično znižali dohodki, veliko pa jih je izgubilo delovno mesto. Vsi ukrepi preprečevanja širjenja virusa, ki so se navezovali na gospodarstvo dejavnost in trg dela so bili vzrok za začetek revščine. Povečane potrebe uporabnikov vplivajo na položaj ranljivih skupin in jih obremenjujejo. V času epidemije je bilo v ospredju prepričanje družbe glede individualnosti, kar je posameznike s slabšim socialnim položajem spravilo v še bolj nelagoden položaj. Težek položaj in povečane potrebe ranljivih skupin je povzročil hude stiske posameznikov, ki zaradi omejitve stika niso imeli podpore. Povečal se je strah, prav tako tudi razne stiske in osamljenost (Marš, 2021).

S stiskami in problemi pa se niso soočali zgolj posamezniki ampak tudi organizacije. Organizacije so v raziskavi, ki jo je izvedla T. Marš (2021) za potrebo svoje diplomske naloge opozorile na naslednji problem: *»Najbolj problematična je bila ukinitve storitev, hkrati pa ni bilo izdelanega načrta v primeru izrednih razmer oziroma popolne ustavitve javnega življenja. Nenehno spreminjanje ukrepov je oviralo tudi organizacije pri opravljanju njihovega dela, delo le teh pa se je razlikovalo od občine do občine, saj so bile določene stvari med ukrepi prepuščene tudi v odločanje lokalnim oblastem. Stanje je vplivalo na vse državljane, interventni ukrepi pa so situacijo še poslabšali predvsem zaradi nesmiselne ureditve določenih področij« (Marš, 2021).*

Stisk in prilagoditev ni bilo malo, zato bom v nadaljevanju nekaj besed namenila tudi socialnim delavkam in delavcem in izzivom, s katerimi so se morali soočati v času epidemije Covid-19.

1.3.2. Izzivi socialnih delavcev in delavk v času epidemije Covid-19

Socialni delavci so imeli v času epidemije dvojno vlogo, ki jo Amadasun (2020) razloži tako: *»Socialni delavci se lahko v času epidemije covid-19 opremo na vlogo učitelja, pomagamo ozaveščati množice o resničnem stanju v zvezi z novim koronavirusom, ampak pomembno je, da so takšne informacije povezane z upanjem, odpornostjo človeka, da premaga morebitne ovire«* (Amadasun, 2020).

Hrovatič (2020) pa opozarja, da se je pomembno zavedati tudi, da je: Vsaka skupina uporabnikov, vsak človek v stiski je zgodba zase. Sedaj se je pokazalo, zakaj v socialnem delu težko sprejemamo v naprej sprejete standarde, kako moramo delati. Takšna situacija, ki je za celotno družbo povsem nova, nas to uči. Vsakdo naj tu uporabi svoje znanje in modrost za delovanje v povsem drugačnih razmerah. Hrovatič (2020) opozarja tudi, da odzivi sočutja v tem trenutku lahko ne gredo v pravo smer. Dajanje lažnega upanja prav gotovo tudi ni na mestu. Velikokrat pa drugega nimamo v rokah. Beseda je temeljno orodje v socialnem delu. Ko z besedami delujemo na daljavo, velikokrat ne vemo, kako ljudje zapisane besede razumejo iz svoje lastne perspektive, lahko da povsem drugače, kot smo jih želeli sporočiti. Dejanja podpore v materialnem smislu so zato bolj transparentna, vidna in na mestu v kriznih razmerah, vendar je pomembno, da so dopolnjevana s človeškim odnosom. Kako vzpostavljamo človeški odnos na daljavo, kako dosežemo človeka je izziv socialnemu delu (Hrovatič, 2020).

Po raziskavi Practising ethically during Covid-19: Social work challenges and responses (Banks idr. 2020) sodeč, je bil najbolj pogost problem, s katerim so se soočali socialni delavci med epidemijo, fizično distanciranje, delo od doma preko telefona in interneta, kjer ne more biti zagotovljena niti zasebnost, saj so v prostoru lahko prisotni drugi socialni delavci ali družinski člani. Banks idr. (2020) so ugotovili tudi, da nekateri uporabniki niso mogli dostopati do storitev. Socialni delavci so izpostavili, da preko video klica ne moreš zagotoviti varnega prostora, ljudi ne moreš videti ali jim pogledati v oči ter začutiti njihovega načina življenja. Tudi po tem, ko so se pogovori lahko začeli odvijati v živo, ni bilo enako, saj je bilo zaradi vseh navodil za preprečevanje širjenja virusa težje razbrati neverbalno komunikacijo uporabnika, z dotikom niso mogli pokazati da jim je mar, da so tukaj (Banks idr, 2020).

Tudi urejanje materialnih dobrin je večer problem v socialnem delu, Banks idr. (2020) pa ugotavljajo, da se je med pandemijo še povečal. Določene storitve so se zapirale oz. so bile prepovedane, zato so bili socialni delavci primorani prioritizirati urgentne situacije. V raziskavi *Practising ethically during Covid-19: Social work challenges and responses* (Banks idr. 2020) pa socialni delavci izpostavljajo tudi, da so zaradi nezmožnosti fizičnih stikov in obiskov na domu, dobrine in storitve težko pravično razdelili in opravili.

Kot pričakovano glede na krizno situacijo, v kateri smo se znašli, ugotovitve Banks idr. (2020), da so socialni delavci poročali o stiskah in močnih čustvih, strahu in anksioznosti ne presenečajo. Soočali so se z žalovanjem in žalostjo ter krivdo in sramom, ker niso mogli storiti več. Največ stresa so doživljali takrat, ko niso mogli obiskovati ljudi, ki so jih potrebovali (Banks idr., 2020).

Socialni delavci iz različnih delov sveta so izpostavili tudi nekaj etičnih ovir, s katerimi so se soočali. Ugotovitve so bile enake v vseh državah. Etične ovire, s katerimi so se soočali so bile naslednje: spoštovati človekove pravice in dostojanstvo kljub temu, da se ne morejo srečati, pravično prioritizirati najnujnejše; zavarovati oz. izboljšati življenjske pogoje; izzivi s pravili in prakso (Banks in dr., 2020).

Marš (2021) pa ugotavlja, da so socialni delavci želeli biti informativni, vendar so pogrešali komunikacijo zdravstvene stroke s splošno populacijo ter razlago določenih ukrepov, ki so bili napisani zmedeno, kar je povzročilo veliko težav (Marš, 2021).

Socialni delavci in delavke, na žalost niso bili edini, ki so se zaradi epidemije soočali z izzivi, ovire so se pojavile tudi na poti študentov, ki so se morali zelo na hitro privaditi na spremembe v njihovem poteku šolanja.

1.3.3. Izzivi študentov v času epidemije Covid-19

V Sloveniji so se poleg izobraževalnih ustanov čez noč zaprli tudi študentski domovi, študenti pa so se bili prisiljeni vrniti v svoje domače okolje. Nekaj študentov je v študentskih domovih sicer ostalo v samoizolaciji, ker so imeli doma bližnje, ki spadajo v ogrožene skupine (starejši in kronično bolni), in bi s svojo vrnitvijo potencialno lahko ogrozili njihovo zdravje. Študentje v Sloveniji so se soočali z negotovostjo na bivanjskem, finančnem in študijskem področju (Škiz, 2020).

Niso se zapirali samo študentski domovi. Zapirale so se tudi fakultete, ki so bile prisiljene svoj učni program nadaljevati preko spletnih medijev, študentje so ostali tudi brez možnosti za pridobivanje praktičnih izkušenj. Na Kanadski Fakulteti za socialno delo (Faculty of Social Work, University of Calgary) so spoznali, da mora tehnologija postati njihov prijatelj, kar je pomenilo, kot navajajo Archer-Kuhn idr. (2020), da so študentje in profesorji začeli sprejemati idejo o ustvarjanju priložnosti za prakso na bolj inovativen način.

Na Kanadski Fakulteti za socialno delo (Faculty of Social work, University of Calgary) so tako začeli s pilotnim projektom samostojnega terenskega praktikuma, ki je spodbujal študente, da nekaj ur opravijo preko spleta, preostale ure pa naberejo s prostovoljnim delom v organizacijah v njihovi skupnosti (Archer-Kuhn idr., 2020).

Ne glede na pilotni projekt, pa so tudi kanadski študentje po raziskavi Archer-Kuhn idr., 2020 sodeč, občutili izgubo, ker so bili zaradi epidemije prikrajšani za marsikaj – bili so "oropani" primerne zaključka šolanja, niso mogli opravljati prakse, tudi od svojih prijateljev in učiteljev se niso mogli posloviti v živo. Archer-Kuhn idr. (2020) zapišejo tudi, da je socialno distanciranje oslabilo njihove podporne socialne mreže.

Po navedbah v članku Archer-Kuhn, je bilo kar 150 dodiplomskih študentov, ki načrtovane prakse v maju 2020 niso mogli opravljati.

Hrovatič (2020) je sicer ugotovila, da je pristojno ministrstvo za socialne zadeve, javne socialno varstvene zavode in nevladne organizacije, ki izvajajo socialnovarstvene programe natančno informiralo o tem, česar ne smejo početi in kaj morajo. Kar pa je, kot navaja Hrovatič (2020) pomenilo, da so postali osebni kontakti z uporabniki na načelni ravni prepovedani. Prve pa so na težave opozarjale nevladne organizacije, da se s tem stiske poglobljajo, da same nevladne organizacije niso kos vsem težavam, ki se odvijajo na terenu. Imamo ljudi, ki nimajo svojih domov in so naenkrat postali »prekrškarji«, ker ne morejo »ostati doma«. Ljudje so imeli v programih dnevnega varstva in drugih oblik skupinskega in individualnega dela, edino možnost vključenosti, ki jih je ohranjala pri socialnem zdravju. Z zaprtjem tovrstnih dejavnosti smo jih potisnili na drugo stran (Hrovatič, 2020).

Nismo bili oropani samo za pridobivanje praktičnih izkušenj. Ostali smo brez stika s sočlovekom, kar je za nas bistvenega pomena. To ugotavljajo tudi v Društvu socialnih delavk in delavcev Slovenije (2020) in pravijo: Socialna bližina med ljudmi je bistvo življenja vsakega posameznika – vloga socialnega dela je vzpostavljanje socialne bližine z vsem znanjem in spretnostmi, da do slednje pride tudi v času zapovedi fizične razdalje ali drugih

ovir, ki bližino med ljudmi preprečujejo, s strokovno premišljenimi in posameznikom prilagojenimi načini. Zaradi ukrepov zaščite noben uporabnik ne sme ostati brez pomoči, storitev socialnega varstva ali socialnovarstvenega programa; to je poslanstvo socialnega dela, da slednje zagotavlja pomoč, v prilagojenih oblikah, nikakor pa ne izostane (Društvo socialnih delavk in delavcev, 2020).

Kot vse druge koordinacijske skupine Univerz po svetu, je tudi posebna koordinacijska skupina Univerze v Ljubljani, sklenila, da se za vse študente do nadaljnjega ne izvajajo oblike pouka kot so klinične vaje in kjer študenti prihajajo v neposreden stik z bolniki oz. drugimi osebami, pri katerih je večja verjetnost hudega poteka bolezni (npr. z varovanci v posebnih zavodih, v domovih starejših občanov itd.) (Fakulteta za socialno delo, 2020).

Na uradni spletni strani Fakultete za socialno delo so tako 16. 3. 2020 objavili obvestilo namenjeno zaposlenim in študentom Fakultete za socialno delo, ki se je glasilo: *»V skladu s sklepom rektorja Univerze v Ljubljani, bomo na Fakulteti za socialno delo do vključno 23. marca 2020 oziroma do preklica tega sklepa prekinili z izvajanjem vseh oblik neposrednega pedagoškega dela in omejili osebne stike pri vseh ostalih aktivnostih (kjer je to mogoče) in uporabili druge oblike komunikacije (e-pošta, videokonference in sestanki, telefonska komunikacija...). Stike med zaposlenimi in študenti, ter zunanjimi partnerji naj se omejijo na najmanjšo možno mero. Neposredno pedagoško delo in pouk se v največji možni meri nadomesti s študijem na daljavo in individualnim učenjem«* (Fakulteta za socialno delo, 2020).

Marš (2021) pa je v raziskavi v svojem diplomskem delu ugotovila, da so morale tudi nekatere organizacije, omejiti delo prostovoljcev zaradi varnostnih ukrepov, predvsem tiste organizacije, ki svojega poslanstva ne morejo opravljati na terenu. Novi prostovoljci v času epidemije so imeli zaradi zaprtja vseh dejavnosti in javnega življenja več časa, kljub temu pa jih določene organizacije zaradi omejevanja delovanja niso morale sprejeti v takšnem številu (Marš, 2021).

Študentje so imeli tako polno glavo skrbi, in marsikdo se je soočal s tesnobo ter imel ogromno vprašanj, na katere ni dobil odgovora. Fakultete bi zato morale študentom stopiti na proti in jim pomagati premagati te čudne čase. Kanadska Fakulteta za socialno delo, se je tako trudila organizirati spletne dogodke in zabave oz. praznovanja (Archer-Kuhn idr., 2020), da je študentom pomagala pri ohranjanju socialne preže.

1.3.4. Prostovoljstvo

Praksa je bila odsvetovana, mnogo ustanov je bilo zaprtih. Slovenija je sprejela tudi vrsto ukrepov, ki so vplivali na življenje vseh prebivalcev, tudi oz. še posebej ranljivih skupin in na praktično vse segmente javnega delovanja. Z zaprtjem različnih gostinskih obratov, gospodarskih dejavnosti in omejenim delovanjem raznih socialnih institucij se je Slovenija znašla v izrednih razmerah, pri čemer so se pokazale določene pomanjkljivosti v delovanju. Skrb za ranljive skupine ljudi je v tem primeru prevzela civilna zaščita, predvsem pa organizacije, ki imajo v svojem programu humanitarno noto. Tudi neprofitne organizacije so morale prilagoditi svoj način dela, vendar pa se je potreba po pomoči ranljivim skupinam veliko bolj povečala (Marš, 2021).

United Nations (2020) ugotavljajo: izbruh epidemije je prizadel vse segmente prebivalstva. Še posebej je prizadel ranljive družbene skupine v najbolj ranljivih razmerah, vključno z ljudmi, ki živijo v revščini, šolajočimi mladimi ter starejšimi ljudmi z ovirami. Kot kažejo zgodnji dokazi, so prizadeti predvsem posamezniki z ekonomskimi primanjkljaji, saj nesorazmerno nosijo zdravstvene in ekonomske učinke virusa (United Nations, 2020).

Študentje so bili zato, da so lahko opravili prakso "prisiljeni" iskati nove rešitve. Kot ugotavlja Marš (2021) se je v času epidemije veliko društev in posameznikov aktiviralo pri pomoči lokalni skupnosti in pomoči ranljivim skupinam. Veliko mladih, ki se zaradi ukrepov ni družilo ali so ostali brez študentskega dela, so ta čas izkoristili za pomoč v domačem kraju. Pridružili so se Civilni zaščiti, raznim društvom in tako nudili podporo in pomoč (Marš, 2021).

Tudi študentje in študentke naše fakultete, smo bili s strani Fakultete za socialno delo pozvani k dobrodelnosti in prostovoljstvu. Na uradni spletni strani so 21. 12. 2020 objavili seznam organizacij, ki potrebujejo pomoč in poziv študentom k prostovoljstvu: *»V času epidemije in socialne izolacije, zaznamovane s predpisano socialno razdaljo, ljudje še bolj kot kadarkoli prej, potrebujemo podporo, da bi zmogli ravnati z raznolikimi situacijami, ki sooblikujejo naš življenjski svet. Socialno delo je znanost za ravnanje, ki se fleksibilno odziva na nastale družbene okoliščine, zato vse študentke in študente vabimo, da po svojih zmogljivostih v času pandemije podprete ljudi, ki se soočajo s številnimi izzivi. Zdaj je pravi čas za prostovoljno delo, ki ga na Fakulteti za socialno delo spodbujamo in podpiramo!«*

»Ne samo, da imate znanje in spretnosti za soustvarjanje zelenih izidov, imate tudi številne inovativne ideje, kako bi lahko pomagali ter moralni pogum za spremembe. Povežite se, razvijajte ideje, ki naj zaživijo v praksi« (Vodstvo Fakultete za socialno delo in Center za praktični študij, 2020).

Prostovoljstvo ni samo nekaj lepega, kar storimo za nekoga, ampak, kot ugotavlja Mesec (2008), prostovoljno delo bistveno prispeva k humanosti današnje družbe in ima ključno vlogo pri oblikovanju stabilne družbe in njene povezanosti. Prostovoljstvo namreč povezuje ljudi, ki želijo delovati v dobro skupnosti, družne in države, ter spodbuja sodelovanje in zaupanje med ljudmi (Mesec, 2008, 47).

Martelanc in Samec (2000) pa sta prepričana, da prostovoljstvo vzbudi energijsko recipročnost v vsakem posamezniku, ki jo današnja družba nujno potrebuje kot protiutež ravnodušnosti družbe in kapitalizmu, saj deluje na drugačnih principih. Prostovoljno delo je pomembno predvsem z vidika družbene solidarnosti in notranjega zadovoljstva, zato ne sme biti izkoriščeno kot sistem, ki najhitreje in brez plačila priskoči na pomoč, medtem ko organizacije, ki so za to odgovorne, opravljajo zgolj birokratske naloge (Martelanc, Samec, 2000, 30).

Prostovoljci so torej posamezniki, ki svoj prosti čas izkoristijo za pomoč širši skupnosti ali drugemu in za to delo ne prejemajo ali zahtevajo plačila. S svojim človekoljubnim delom skrbijo za varnost in okolico, odpravljajo stiske in težave določenih ranljivih skupin, ter posvečajo pozornost kulturnemu udejstvovanju (Jamšek, 2012, 3).

2. PROBLEM

Praksa na naši fakulteti se mi zdi zelo pomembna, saj s pomočjo le - te, vso naše teoretično znanje pretvorimo v učenje na primerih in se tako učimo na podlagi izkušenj. Z začetkom epidemije v Sloveniji se je ogromno spremenilo. Ustanove, kjer smo študentje pogosto opravljali prakso so zapirali ali so študente sprejemali pod posebnimi pogoji. Tudi sama sem se morala kar v dveh letnikih soočiti s prilagojeno prakso, kjer sem od ene odnesla več znanja kot od druge. Zato bom s pomočjo svoje diplomske naloge raziskala, kakšne so bile izkušnje ostalih študentov in študentk Fakultete za socialno delo s pridobivanjem praktičnih izkušenj v času epidemije Covid – 19.

Tema se mi zdi zelo pomembna, ker sem mnenja, da se o njej premalo govori. Dobila sem občutek, da se je pozabilo, kako pomembna je kvalitetna praksa, da ni dovolj samo da smo zgolj prisotni pri opravljanju prakse, ampak, da pridobimo tudi kvalitetne izkušnje. Študentje smo bili prepuščeni sami sebi in kar nekaj nas je bilo prisiljenih, da prakso opravljamo poleti neupoštevajoč, da študentje čez poletje delamo, da zaslužimo in tako lažje preživimo. Fakulteta je namenila premalo pozornosti iskanju rešitev, da bi študentje lahko prakso opravili v času, ki je bil temu namenjen in tudi prilagoditev je bilo premalo. Prilagodili so zgolj ure, naloge pa so ostale iste, čeprav ogromno študentov stika z uporabniki sploh ni imelo in so bile naloge tako nesmiselne. Zato se mi zdi pomembno, da se zavedamo, kako pomembne so dejansko praktične izkušnje, ki jih študentje pridobivamo tekom študija na fakulteti. Le s pomočjo prakse lahko svoje znanje krepimo in se učimo kako biti profesionalni in dobri bodoči socialni delavci in delavke. Prav tako pa je tema pomembna tudi za socialno delo, saj se izobražujemo za izjemno odgovoren poklic. Poklic, pri katerem bomo morali biti vestni in predani svojemu delu.

Pri raziskovanju me bodo zanimala naslednja vprašanja:

1. Ali so študentje Fakultete za socialno delo sploh lahko pridobivali praktične izkušnje v času epidemije Covid-19 in na kakšen način?
2. Kako močno je pomanjkanje prakse vplivalo na pridobivanje novega praktičnega znanja za študente Fakultete za socialno delo?
3. S kakšnimi izzivi so se študentje Fakultete za socialno delo srečevali v času nezmožnosti opravljanja prakse?

4. Kako so študentje samokritično ocenili, da je nezmožnost pridobivanja praktičnih izkušenj kot so jih bili navajeni vplivala na njih same?

2.1. Hipoteze

H1: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so lahko pridobivali praktične izkušnje v času epidemije Covid – 19.

H2: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so praktične izkušnje v času epidemije Covid – 19 pridobivali na manj učinkovit način.

H3: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so praktične izkušnje pridobivali preko spletnih platform.

H4: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so bili zaradi izzivov s katerimi so se soočali v času nezmožnosti opravljanja prakse zaradi epidemije Covid – 19, pod stresom.

H5: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so pomanjkanje možnosti za pridobivanje praktičnih izkušenj ocenili kot zelo negativen vpliv na njih same.

H6: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so svojo prakso v času epidemije Covid-19 ocenili z oceno povprečno.

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

V kvantitativnih raziskavah zbiramo številčne podatke o pojavih, ki nas zanimajo (Mesec, 2016). Na podlagi literature je moja raziskava torej kvantitativna, saj sem a pomočjo vprašalnika zbirala številčne podatke. Raziskava je empirična, saj po Mesec (2016) v izkustvenih (empiričnih) raziskavah zbiramo novo, neposredno izkustveno gradivo, bodisi z opazovanjem ali spraševanjem. S pomočjo raziskave sem tako pridobila podatke o izkušnjah študentov s pridobivanjem praktičnih izkušenj v času epidemije Covid-19. Raziskava pa je tudi deskriptivna ali opisna, saj sem ugotavljala jakost zveze med dvema ali več pojavi (Mesec, 2016), se pravi kako je epidemija Covid-19 negativno oz. pozitivno vplivala na pridobivanje praktičnih izkušenj.

3.2. Spremenljivke

SPREMENLJIVKE	INDIKATORJI	MODALITETE
Spol	Videz, počutje	Moški, ženska, ne želim se opredeliti niti kot moški, niti kot ženska
Letnik študija	Število let na FSD	1., 2., 3., 4., podiplomski študij
Možnost opravljanja prakse	Ali so študentje prakso lahko opravljali na izbrani učni bazi	DA ali NE v letu 2019/20 DA ali NE v letu 2020/21
Ovire pri opravljanju prakse	Zakaj prakse niso mogli opravljati	Vladni ukrepi, Učna baza, FSD, osebne okoliščine, drugo
Izbira učne baze	Kje so izvedeli za učno bazo	Izbral/a sem si jo sam/a med ponujenimi UB na FSD Po predlogu mentorice na FSD Po predlogu mentorice na UB O izbiri so mi svetovali kolegi/ce iz fakultete Sam/a sem našla način, da opravljam prakso Nisem opravljal/a prakse Drugo
Potek prakse	Kje in kako je potekala praksa	V živo Na daljavo (preko Zooma ali drugih spletnih medijev) Nekaj na daljavo, nekaj v živo V živo, vendar z določenimi prilagoditvami (brez terena, brez uporabnikov storitev) Nisem opravljal/a prakse

		Drugo
Pridobivanje izkušenj	Ali so bile pridobljene izkušnje kvalitetne	Da Ne Delno Drugo (prosim opišite) Prakse nisem opravljal/a
Stres	Ali so bili zaradi ovir na katere so naleteli pod stresom	Da Ne Drugo (prosim opišite) Nisem opravljal/a prakse
Negativen vpliv	Kako zelo so ovire negativno vplivale na izkušnjo prakse	Malo, srednje, zelo, nič
Kvaliteta prakse	Kako kvalitetna je bila praksa	Leto 2019/20 zelo slaba, slaba, niti slaba, niti dobra, dobra, zelo dobra Leto 2020/21 zelo slaba, slaba, niti slaba, niti dobra, dobra, zelo dobra
Pomembnost prakse	Kako pomembna je praksa za izobraževanje v socialnem delu	Nepomembna, niti pomembna, niti nepomembna, pomembna, zelo pomembna

Tabela 1: Spremenljivke

3.3. Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila je standardiziran anketni vprašalnik, ki je sestavljen iz 12 vprašanj zaprtega tipa in ima že vnaprej določene možne odgovore. Vprašalnik sem oblikovala v skladu s cilji in hipotezami moje raziskave.

Vprašalnik pa prilagam kot priložo 1 na koncu diplomske naloge.

3.4. Populacija in vzorčenje

Populacija v moji raziskavi so bili vsi študentje in študentke Fakultete za socialno delo, ki so v akademskem letu 2020/21 redno ali izredno vpisani. V raziskavo nisem mogla zajeti čisto vseh študentov in študentk, zato sem vzorčila. Vzorec je neslučajnostni in priročen saj so na anketo odgovorili študentje in študentke, ki so bili pripravljeni in so imeli dostop do spletne platforme Facebook. V raziskavo sem želela vključiti vsaj 100 študentov, da bi bili rezultati čim bolj natančni.

3.5. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala s pomočjo spraševanja. Anketni vprašalnik sem oblikovala s pomočjo programa Ika Arnes. Ko sem vprašalnik oblikovala, sem povezavo do vprašalnika objavila v Facebook skupine vseh letnikov Fakultete za socialno delo. Vprašalnik je bil anonimen, rezultati pa so bili uporabljeni zgolj za raziskovalne namene moje diplomske naloge.

3.6. Načrt obdelave gradiva

Podatke sem kvantitativno obdelala. Podatke sem iz programa Ika Arnes prenesla v Excel in izdelala tabele. Da bi bili rezultati bolj pregledni in slikoviti sem s pomočjo Excela in tabel izdelala tudi grafe. Tabela oz. graf sem izdelala za vsako vprašanje posebej. Ena enota na grafu je torej en študent oz. študentka, ki je izbral/a določeno možnost.

4. REZULTATI

4.1. Analiza pridobljenih podatkov

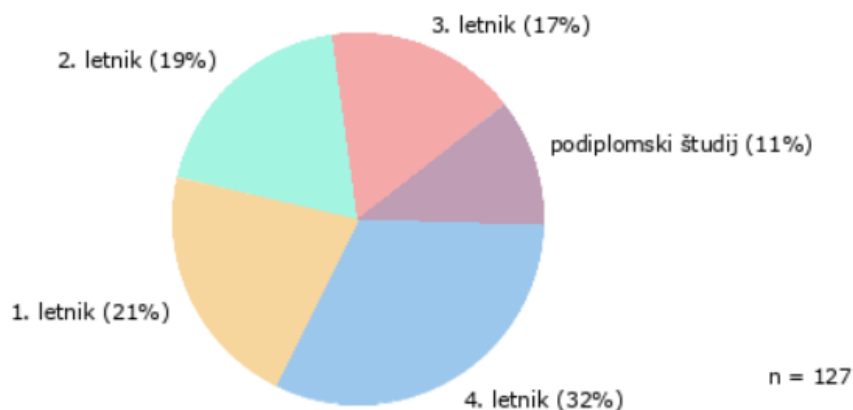
Na anketo je skupno odgovarjalo 127 študentov, vendar vsi niso izpolnili vseh vprašanj, zato je pri nekaterih vprašanjih število študentov nižje, kot pri drugih.

Na vprašanje o spolu je odgovorilo vseh 127 anketirancev. Od tega jih je 8 moškega spola (6 %), 118 ženskega spola (93 %), eden od anketirancev pa svojega spola ni želel opredeliti (1 %).

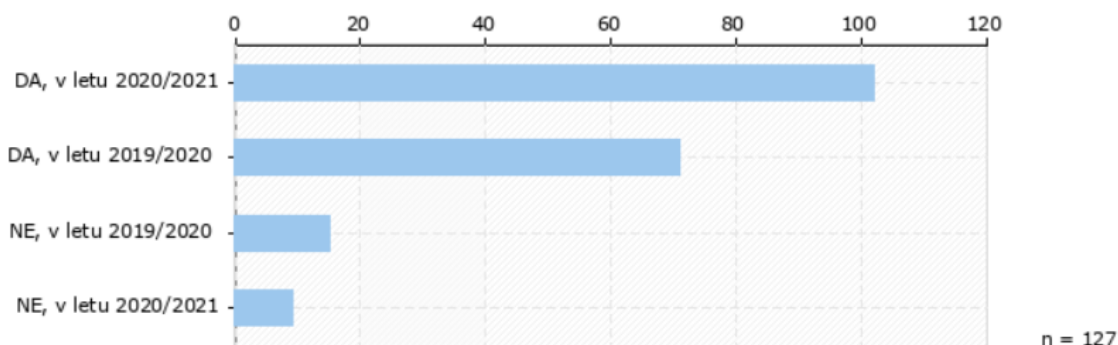
Graf 1: spol anketirancev

Na vprašanje kateri letnik študija obiskujejo, je odgovorilo 127 anketirancev. 27 (21 %) jih obiskuje 1. letnik, 24 (19 %) jih obiskuje 2. letnik, 21 (17 %) jih obiskuje 3. letnik, 41 (32 %) jih obiskuje 4. letnik, 14 (11 %) jih obiskuje podiplomski študij.

Graf 2: letnik študija

Od 127 vprašanih, jih je 71 (56 %) prakso v akademskem letu 2019/2020 lahko opravljalo, med tem ko jih 15 (12 %) prakse v akademskem letu 2019/2020 ni moglo opravljati. V akademskem letu 2020/2021 jih je od 127 vprašanih, 102 (80 %) lahko opravljalo prakso, 9 (7 %) pa jih prakse ni moglo opravljati.

Graf 3: opravljanje/neopravljanje prakse v akademskem letu 2019/2020 in 2020/2021

V akademskem letu 2019/2020 je prakso, kjer so si želeli, lahko opravljalo 73 (65 %) študentov in študentk, v akademskem letu 2020/2021 pa 84 (74 %). Skupno je prakso, kjer so si želeli, v obeh akademskih letih lahko opravljalo 113 študentov. Prakse, kjer so si želeli, v akademskem letu 2019/2020 ni moglo opravljati 12 (29 %) študentov in študentk, v akademskem letu 2020/2021 pa 31 (74 %) študentov in študentk. Skupno število študentov, ki v obeh akademskih letih prakse niso mogli opravljati, kjer so si želeli je 42. Skupno 17 študentov, pa prakse v obeh akademskih letih ni opravljalo. Od tega v akademskem letu 2019/2020 10 (59 %) študentov in študentk, v akademskem letu 2020/2021 pa 7 (41 %) študentov in študentk.

	Akademsko leto 2019/2020	Akademsko leto 2020/2021	Skupaj
DA	73	84	113
NE	12	31	42
Nisem opravljal/a prakse	10	7	17

Tabela 2: Opravljanje prakse na željeni učni bazi

Na vprašanje katere so bile glavne ovire za opravljanje/ne opravljanje prakse je odgovarjalo 108 študentov in študentk.

Vladne ukrepe kot manjšo podskupino ovir je izbralo 103 študentov in študentk:

- prepoved stikov je vplivala na to, da me na UB niso sprejeli, 49 (45 %) študentov in študentk
- prepoved gibanja med občinami/regijami je vplivala na to, da nisem mogel/a na UB, 36 (33 %) študentov in študentk
- ukinitve javnega prometa ali bivanja v študentskem domu je vplivala na to, da nisem mogla obiskovati izbrane UB, 18 (17%) študentov in študentk

Učno bazo, kot oviro je izbralo 45 študentov in študentk:

- v bližini mojega bivanja ni bilo razpisanih UB, 10 (9 %) študentov in študentk
- na UB, ki so mi bile dostopne, ni bilo več prostora, 7 (6 %) študentov in študentk
- UB, ki so mi bile dostopne mi niso bile vseč, 7 (6 %) študentov in študentk
- UB, ki so mi bile dostopne ali sem si jih želela so bile zaprte za študente, 21 (9 %) študentov in študentk

Fakulteto za socialno delo je kot oviro izbralo 30 študentov in študentk:

- obveščanje s strani FSD ni bilo dovolj hitro ali dovolj informativno, 14 (13 %) študentov in študentk
- nisem dobila podpore pri mentorici, 6 (6 %) študentov in študentk
- na voljo ni bilo dovolj možnosti (različne UB), 10 (9 %) študentov in študentk

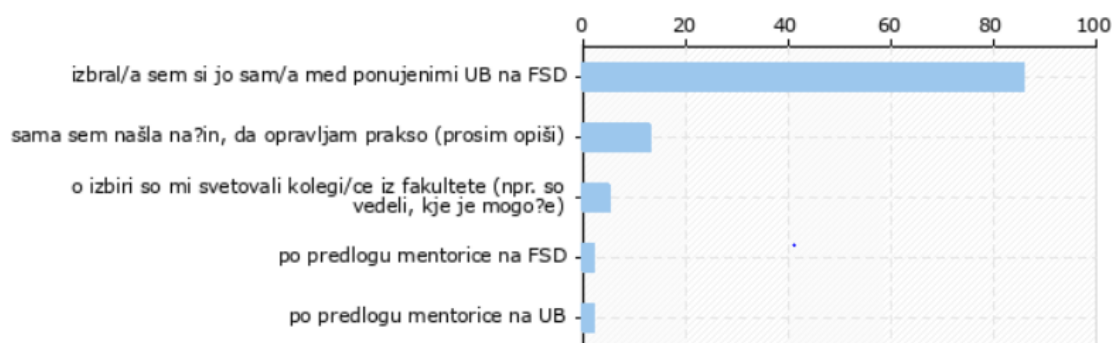
Osebne okoliščine kot oviro je izbralo 62 študentov in študentk:

- skrbel/a sem za družinske člane, 13 (12 %) študentov in študentk
- doživljal/a sem strah, anksioznost itd., 14 (13 %) študentov in študentk
- zapustiti sem moral/a študentski dom oz. Ljubljano, 9 (8 %) študentov in študentk
- pomembno je bilo poskrbeti, da se ne okužim s Covid-19, 26 (24 %) študentov in študentk

Graf 4: ovire za opravljanje/neopravljanje prakse od najpogostejše do najmanj pogoste

Na vprašanje kako so študentje izbrali učno bazo, je odgovarjalo 108 študentov. 86 (79 %) jih je učno bazo izbralo samih, 2 (2 %) sta učno bazo izbrala po predlogu mentorice na Fakulteti za socialno delo, 2 (2 %) sta učno bazo izbrala po predlogu mentorice na učni bazi, petim študentom (5 %) so svetovali kolegi/kolegice iz fakultete, 13 (12 %) pa jih je samih našlo način za opravljanje prakse.

Graf 5: izbira učne baze

Načini, ki so jih našli študentje za opravljanje prakse:

Želela sem si opravljati prakso, ki je bila v prejšnjih letih sicer razpisana v seznamu učnih baz, letos sicer ne, a sem se vseeno individualno dogovorila in uskladila s FSD-jem.
Tam opravljam prakso že 3 leta.
Z učno bazo sem sodelovala že v 4. letniku dodiplomskega študija in zaradi dobre izkušnje, sem prakso želela ponovno opravljati tam.
Poznala sem UB, želela sem tja in potem sem stopila v stik z vodjo enote in smo uredili opravljanje praktičnega usposabljanja (2019/2020). V študijskem letu 2020/2021 pa sem dobila ponudbo iz lanske prakse, ker smo zelo dobro sodelovali in sem tudi veliko prinesla v UB, če bi pri njih opravljala prakso, pa sem potem z veseljem sprejela.
Kjer tudi opravljam pripravništvo
Hotela sem imeti prakso v domačem kraju.
Kontaktirala sem UB, kjer sem že opravljala prakso in sem mentorico bolj poznala, tako da me je bila pripravljena sprejeti, ker mi je hotela narediti uslugo.
Napisala sem mail UB kjer sem že opravljala prakso.
Kjer že delam prek študentskega servisa.
Pozanimala sem se o socialnem delu v okolici.
Ker v izbranem kraju ni veliko razpisanih učnih baz, sem si le to poskušala na podlagi svojih interesov poiskati sama, tako da sem kontaktirala različne organizacije.
Kontaktirala sem dom za ostarele, v kraju, kjer živim.

Tabela 3: Načini študentov za opravljanje prakse

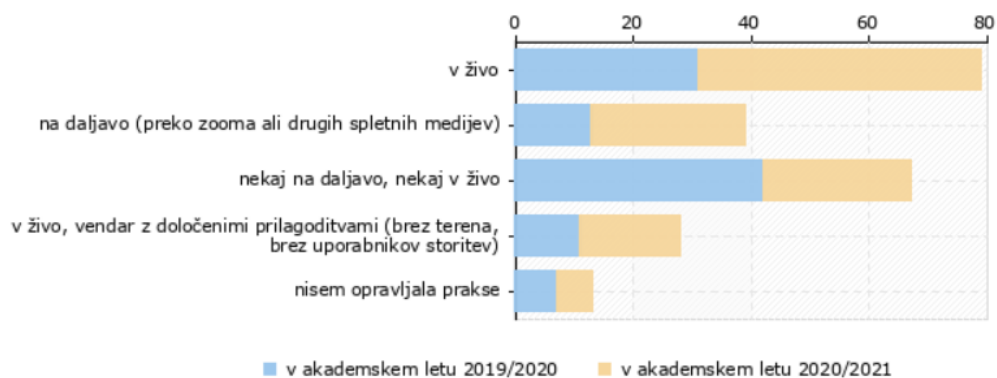
Prakso v živo je lahko opravljal 79 študentov in študentk. 31 (39 %) v akademskem letu 2019/2020, 48 (61 %) pa v akademskem letu 2020/2021.

Na daljavo (preko zooma ali drugih spletnih medijev) je prakso opravljal 39 študentov in študentk. 13 (33 %) v akademskem letu 2019/2020 in 26 (67 %) v akademskem letu 2020/2021.

Nekaj na daljavo in nekaj v živo je prakso opravljal 67 študentov. 42 (63 %) v akademskem letu 2019/2020 in 25 (37 %) v akademskem letu 2020/2021.

V živo, vendar z določenimi omejitvami (npr. brez terena, brez uporabnikov storitev) je prakso lahko opravljal 28 študentov in študentk. 11 (39 %) v akademskem letu 2019/2020 in 17 (61 %) v akademskem letu 2020/2021.

Prakse ni moglo opravljati 13 študentov in študentk. 7 (54 %) v akademskem letu 2019/2020 in 6 (46 %) v akademskem letu 2020/2021.

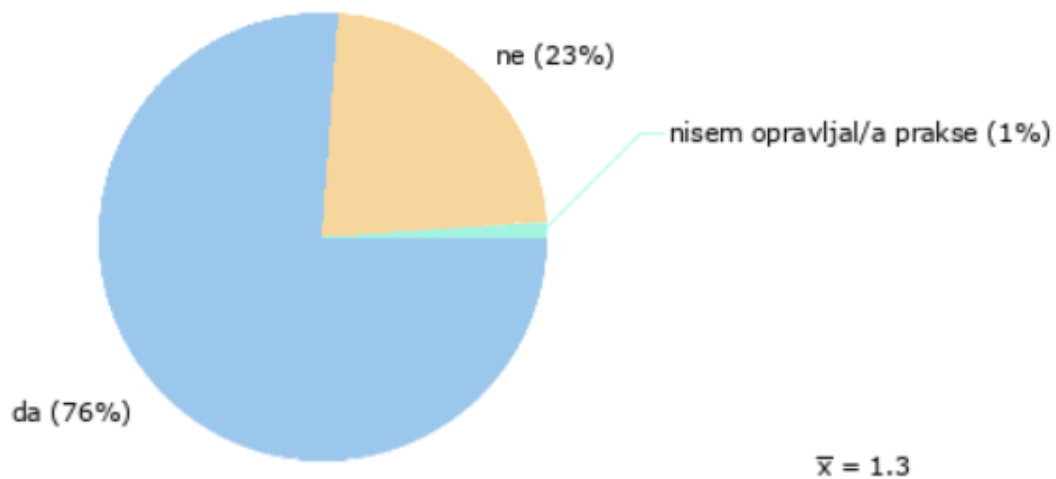
Graf 6: potek prakse

38 (35 %) študentov in študentk meni, da so imeli priložnost pridobivati dobre, kvalitetne praktične izkušnje, 11 študentov (10 %) pa meni ravno nasprotno. Kar 57 študentov (53 %) pa meni, da so imeli delno možnost pridobivanja dobrih in kvalitetnih praktičnih izkušenj. En študent oz. študentka (1 %) je označil/a odgovor drugo, en študent oz. študentka (1 %) pa prakse ni opravljal/a.

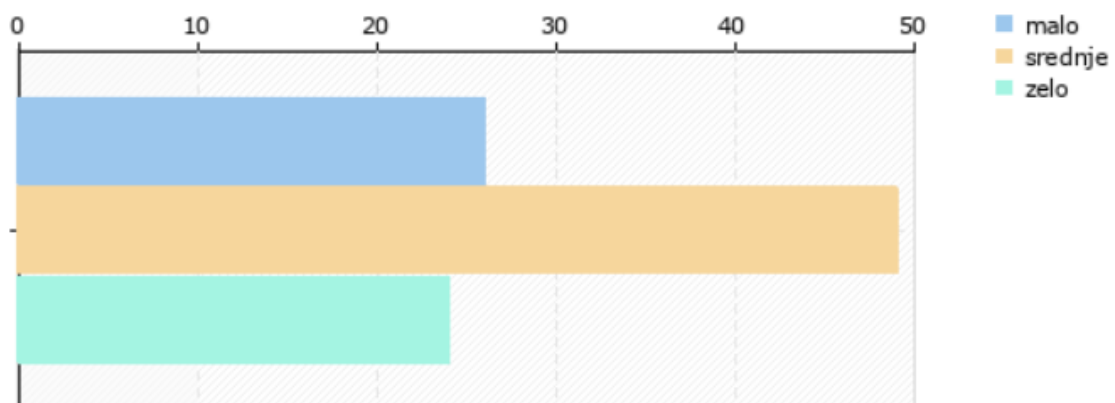
Graf 7: kvaliteta praktičnih izkušenj

Z naslednjim vprašanjem sem preverjala, ali so bili študentje zaradi ovir in negotovosti glede opravljanja prakse oz. opravljanja prakse na prilagojen način pod stresom. Kar 77 (76 %) je odgovorilo, da so bili pod stresom, 23 (23 %) se jih ni znašlo pod stresom, en študent oz. študentka (1 %) pa prakse ni opravljala.

Graf 8: stres študentov in študentk

Z naslednjim vprašanjem sem preverjala, kako je na študente oz. študentke negativno vplivalo to, da prakse niso mogli opravljati, oz. so jo opravljali na prilagojen način. 26 (27 %) študentov in študentk meni da malo, 49 (49 %) študentov in študentk meni, da srednje, 24 (24 %) študentov in študentk, pa je mnenja, da zelo.

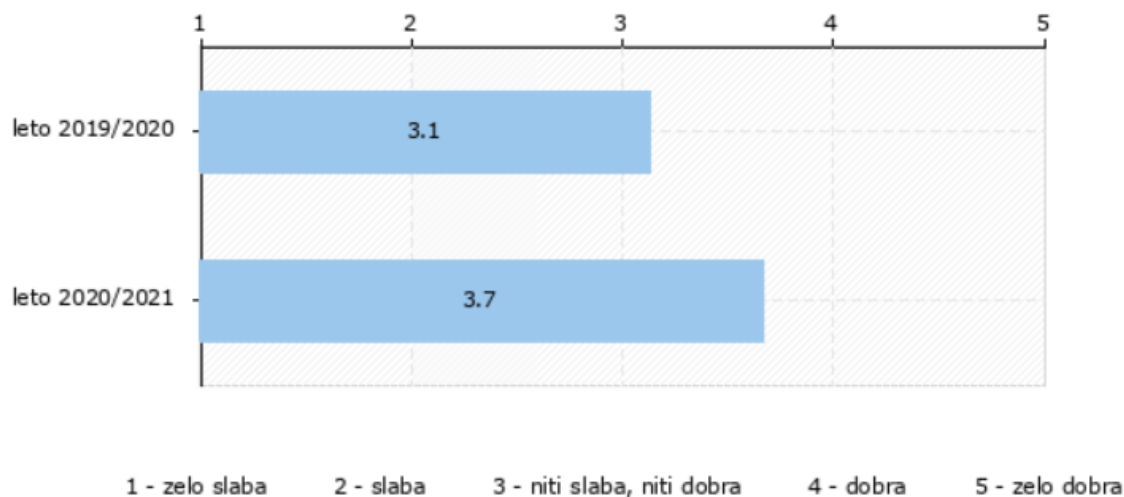

Graf 9: negativen vpliv

Z naslednjim vprašanjem sem želela preveriti, kako bi študentje in študentke ocenili svojo prakso.

V akademskem letu 2019/2020 9 (12 %) študentov in študentk meni, da je bila njihova praksa zelo slaba. 13 (17 %) jih meni, da je bila slaba, 25 (32 %) jih meni, da ni bila niti slaba, niti dobra, 19 (25 %) jih meni da je bila dobra, 11 (14 %) pa je mnenja, da je bila njihova praksa zelo dobra. Študentje in študentke so svojo prakso ocenili s povprečno oceno 3,1.

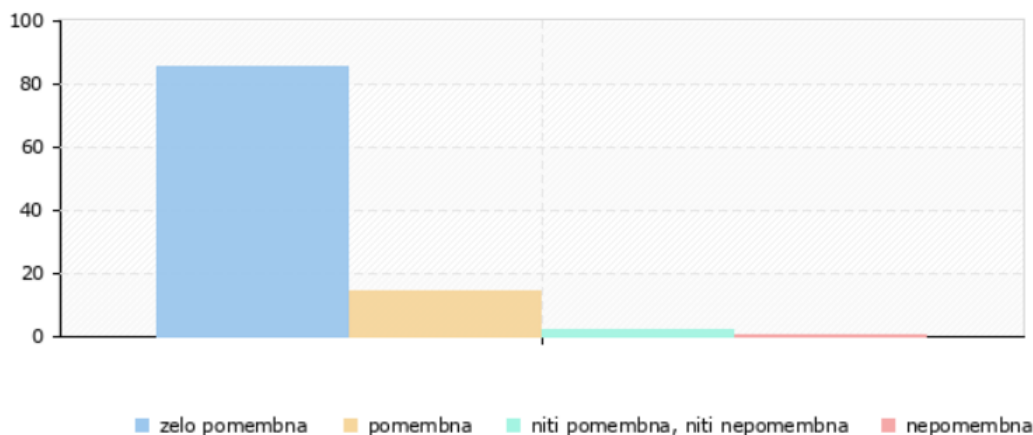
V akademskem letu 2020/2021, so 3 (3 %) študentje in študentke mnenja, da je bila njihova praksa zelo slaba, 8 (9 %) jih je prakso ocenilo kot slabo, 26 (28 %) jih meni, da ni bila niti slaba, niti dobra, 36 (39 %) študentov in študentk je prakso ocenilo kot dobro, 20 (22 %) pa jih meni, da je bila njihova praksa zelo dobra. Študentje in študentke so svojo prakso ocenili s povprečno oceno 3,7.

Graf 10: povprečne ocene prakse

Želela sem preveriti tudi, kako pomembna se zdi študentom in študentkam priložnost za kvalitetno učenje na praksi. Pomembnost za kvalitetno učenje na praksi so študentje ocenili s povprečno oceno 3,8.

2 (2 %) študenta menita, da priložnost za kvalitetno učenje na praksi ni niti pomembna, niti nepomembna. 14 (14 %) študentom in študentkam se zdi pomembna. Kar 85 (84 %) študentom in študentkam, pa se zdi priložnost za kvalitetno učenje na praksi zelo pomembna.

Graf 11: pomembnost kvalitetnega učenja

Zadnje, trinajsto vprašanje, je bilo namenjeno študentom, da lahko izrazijo svoje mnenje, želje, predloge (npr. kakšen je bil odnos mentorice na praksi, kako bo s prakso v prihodnosti). Zapisali so naslednje:

Želim si, da jo bom lahko opravljala v živo, sicer pa morda nekaj malo več pomoči in prilagoditev s strani fakultete (morda nove ub)
Sama sem prakso v letošnjem akademskem letu lahko začela opravljati šele konec februarja zaradi zapletov na ub, kot posledica covid-19 ukrepov. Menim da smo študenti FSD izjemno prikrajšani pri pridobivanju praktičnih izkušenj na področju socialnega dela, prav tako se o zmanjševanju ur ne govori, kar pomeni, da smo obremenjeni bolj s tem, kako bomo pridobili potrebno število ur, namesto da bi bili osredotočeni na kvalitetno opravljanje prakse.
Imela sem srečo, da sem naletela na ub na super mentorico, ki mi je kljub omejitvam letos omogočila čim boljšo prakso. Ukrepi so namreč zelo otežili izvajanje prakse.
Odnos mentorice je bil zelo dober, bolj me je zmotil odnos fakultete (tukaj mislim, kako niso prilagodili npr. nalog, ki smo jih morali izvesti)
Odnos mentorice in ostalih zaposlenih na OŠ je bil tudi tekom epidemije zelo korekten in spoštljiv.
V obeh študijskih letih sem z mentoricama vzpostavila zelo dober odnos. Prvo leto sem prakso opravljala čisto na drugem področju kot letos, sem pa že takrat imela priložnost delovati tukaj, kjer sem letos. Tako sem tudi že lani vstopila v stik z letošnjo mentorico, že takrat sva sodelovali. Upam, da bo praksa ostala v takšnem obsegu, kot je bila do zdaj, saj je res pomembno, da študentke dobimo izkušnjo dela v realnem delovnem okolju ter si s tem pridobivamo kompetence za nadaljnjo poklicno pot.
Na centru za socialno delo nisem imela nobenih težav glede opravljanja prakse, delo poteka na CSD-jih nemoteno, sploh na področju varstva otrok in družine... nasilje po epidemiji (oz. med) je eskaliralo, tako da je dela vse več. Lahko sem hodila na terene, povsod bila zraven itd. Vzpostavljane stika poteka težje z maskami in brez fizičnega kontakta (rokovanje npr.). sodni procesi so zelo počasnejši in so ljudje posledično v stiski, delo na CSD pa kljub vsemu poteka nemoteno, vsaj na tem področju in na dotičnem centru.
Ub mi je zagotovila zaščitno opremo in testiranje, da sem prakso lahko opravljala v živo z več uporabniki in izvajala razne delavnice. mentorica mi je pustila prosto pot in mi bila v oporo.
Premalo prilagoditve s strani FSD glede ur, stalno govorjenje, kako so vsi na voljo, ko pa je prišlo do dejanskega problema, je pa za reševanje bilo potrebno iz naše strani vložiti ogromno energije. sicer pa mi je neumno, da so imeli naši profesorji ogromno časa, da se pripravijo na \ 'drugi val\ ' tega pa niso storili

in so jih razmere vnovič 'presenetile', strašno premalo organizacije in preveč vsega preloženo na naša pleča. Mentorji na praksi super, hvaležna, da so ponudili dobro izkušnjo kljub razmeram.
FSD nima pojma, kaj se dogaja na učnih bazah, z mentorji nimajo konkretnega stika, nimajo realnega pogleda, kako bi naj praksa potekala. Profesorji naj gredo delat vsaj za 1 teden na en CSD in naj tam opravljajo svoje brezvezne naloge.
Predvsem, da bi se tudi ub poenotile glede sprejemanja študentov na prakso v izrednih situacijah- npr. eni CSD-ji so sprejeli drugi ne.
Več podpore in razumevanja s strani fakultete bi vsekakor pripomoglo k zmanjševanju stresa ob negotovih razmerah.
Mentorica iz ub se mi je zelo prilagodila, skupaj sva se dobro uskladili in uspešno dogovarjali za srečanja.
Ne.
Super.
Mentorica se je zelo trudila, da bi pridobila čim več izkušenj tudi v času Covid-19, čeprav je terensko delo oteženo.
Da nekatere učne baze žal mesto razpišejo zgolj zato, da lahko izkoriščajo študente za prostovoljno delo, nič pa jim ne ponudijo v zameno (niti časa, niti nekega poglobljenega znanja).
Ostro obsojam center za praktični študij FSD, ker nas pri praksi premalo podpirajo in stvari ne prilagajajo razmeram.
Mentorice na praksi so super.
Mentorice so se zelo trudile, da so mi zagotovile čim boljšo prakso. Problem se je pokazal s strani uporabnikov in družine uporabnika, ki so me odslovili sredi dela.
Za kvalitetno prakso je ključen osebni stik. Vsekakor bi morala biti praksa za bodoče socialne delavce bolj podprta s strani države, z ukrepi, ki nas ne bi omejevali pri opravljanju prakse (kot je prepoved praktičnega dela na CSD).
Mentorica nerealno slaba, nobenih informacij ali nasvetov iz svojih izkušenj, prilagoditve so bile slabe, ker so nam samo naložili useless paperwork, kot smo v SD navajeni.
Ne glede na to, da je epidemija in določeni ukrepi pri katerih na prakso nismo mogli iti, ter nam do sredine januarja učna baza ni omogočila dostopa do uporabnikov preko interneta, nam je mentor na fakulteti rekel, da manjšanje ur ne bi bilo pravično do tistih, ki so se znašli. Tudi mi smo se poskušali, a zaradi epidemije in nesodelovanja učne baze ni šlo.
Za leto 2020/2019 je bila fakulteta preslabo pripravljena na prilagajanje prakse razmeram, vse je bilo na študentu.

Tabela 4: izjave študentov

4.2. Preverjanje hipotez

S pomočjo pridobljenih rezultatov bom potrdila ali ovrgla naslednje hipoteze.

H1: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so lahko pridobivali praktične izkušnje v času epidemije Covid – 19.

Prvo hipotezo lahko potrdim, saj je v obeh akademskih letih več kot polovica študentov lahko pridobivala praktične izkušnje v času epidemije Covid-19. V akademskem letu 2019/2020 je prakso lahko opravljalo 71 študentov in študentk, kar znaša 56 %. V akademskem letu, pa 102 študentov in študentk, kar znaša 80 %.

H2: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so praktične izkušnje v času epidemije Covid – 19 pridobivali na manj učinkovit način.

Hipotezo bom ovrgla, saj samo 11 (10 %) študentov in študentk meni, da niso imeli možnosti pridobivati kvalitetnih praktičnih izkušenj v času epidemije Covid-19, da bi hipotezo potrdila, bi morale tako odgovoriti vsaj 50 % ali več študentov in študentk.

H3: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so praktične izkušnje pridobivali preko spletnih platform.

To hipotezo, lahko ovržem, saj je delež študentov, ki so praktične izkušnje pridobivali v živo (62 %) večji, kot procent tistih, ki so praktične izkušnje pridobivali preko spletnih platform (31 %).

H4: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so bili zaradi izzivov s katerimi so se soočali v času nezmožnosti opravljanja prakse zaradi epidemije Covid – 19, pod stresom.

Hipotezo bom potrdila, saj je 77 (76 %) študentov odgovorilo, da so bili zaradi izzivov, s katerimi so se soočali v času nezmožnosti opravljanja prakse zaradi epidemije Covid-19, pod stresom.

H5: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so pomanjkanje možnosti za pridobivanje praktičnih izkušenj ocenili kot zelo negativen vpliv na njih same.

Hipotezo 5 bom glede na zbrane rezultate ovrgla, saj je procent študentov, ki so nezmožnost pridobivanja praktičnih izkušenj, ocenili kot zelo negativen vpliv na njih same 24 %, da pa bi hipotezo potrdila, bi moral procent znašati vsaj 50 % ali več.

H6: Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so svojo prakso v času epidemije Covid - 19 ocenili z oceno povprečno.

Hipotezo lahko potrdim za akademsko leto 2019/2020, saj je povprečna ocena prakse 3,1. V akademskem letu 2020/2021 pa je povprečna ocena prakse 3,7, tako da hipoteze ne morem potrditi, potrdila bi jo lahko v primeru, da bi bila povprečna ocena 3,5 ali manj.

5. RAZPRAVA

V raziskavi je sodelovalo več žensk kot moških, saj se tudi za sam poklic socialnega dela odloča več žensk kot moških. Ne glede na drugačne razmere, katerim smo se morali študentje prilagoditi, sem s pomočjo raziskave ugotovila, da je prakso še vedno lahko obiskovala več kot polovica vprašanih študentov, večina njih tudi na učni bazi, kjer so si želeli. Še vedno pa je številko študentov, ki prakse niso mogli opravljati, veliko, kar je zaskrbljujoče, saj je praksa, kot sem zapisala že v teoretičnem uvodu po Mesec (2015) najpomembnejši del usposabljanja za socialno delo. Nekateri študentje so prakso sicer lahko opravljali, vendar ne na učni bazi, ki je bila njihova prva izbira, da bi lahko sklepala, kolikšen vpliv ima to na samo kvaliteto pridobljenih izkušenj, mi manjka dodatno podvprašanje, ki bi ga ob ponovni izvedbi raziskave vključila.

Slovenska vlada je z začetkom epidemije sprejemala ukrepe, kar je kot navaja Hrovatič (2020) prinašalo velike spremembe na področju socialnega dela. Sklepamo lahko, da so študentje in študentke ravno zato, najpogosteje izbrale vladne ukrepe, kot glavne ovire za opravljanje oz. ne opravljanje prakse. Študent oz. študentka je izpostavil/a: *"za kvaliteto prakso je ključen oseben stik. Vsekakor bi morala biti praksa za bodoče socialne delavce bolj podprta s strani države, z ukrepi, ki nas ne bi omejevali pri opravljanju prakse (kot je prepoved praktičnega dela na CSD)."* Glavne zdravstvene organizacije so tako priporočale, da se držimo fizične distance, da zmanjšamo socialne in fizične kontakte med ljudmi. Vse to je kot navajajo študentje v raziskavi vodilo do tega, da jih učne baze niso sprejele, bivanje v študentskem domu je bilo prepovedano, javni promet je bil ustavljen, prepovedano je bilo tudi prehajanje med regijami in občinami. Najmanjšo oviro je študentom predstavljala Fakulteta za socialno delo. Super je, da je odstotek tako majhen, vendar se je hkrati potrebno zavedati tudi, da te ovire ne bi smelo biti. Fakulteta bi morala biti tista, ki bi študentom nudila podporo in pomoč in jim pomagati pri spopadanju z ovirami, ki so jih izredne razmere prinesle. Študentje navajajo, da so pogrešali hitrejša in bolj informativna obveščanja, nekaj bi jih želelo več različnih možnosti (*/.../ sicer pa morda nekaj malo več pomoči in prilagoditve s strani fakultete (morda nove UB)*), šest študentov in študentk, pa ni bilo deležnih podpore mentorja oz. mentorice, kar se ne bi smelo dogajati, saj mora biti mentor po Ramšak Pajk (2007) tisti, ki vzpostavlja podporni medosebni odnos s študentom in študenta vzpodbuja, trenira, podpira, vodi. Študentka je izpostavil/a tudi: *"ne glede na to, da je epidemija in določeni ukrepi pri katerih na prakso nismo mogli iti, ter nam do sredine*

januarja učna baza ni omogočila dostopa do uporabnikov preko interneta, nam je mentor na fakulteti rekel, da manjšanje ur ne bi bilo pravično do tistih, ki so se znašli. Tudi mi smo se poskušali, a zaradi epidemije in nesodelovanja učne baze ni šlo." Čeprav je to, da se najdemo zelo pomembna vrlina v našem poklicu in je pomembno, da jo osvojimo, to vsekakor ne pomeni, da bi se morali znajti pri iskanju in opravljanju prakse, saj bi morali imeti tekom šolanja vsi enake možnosti, kar pa v izrednih razmerah seveda ni bilo mogoče. Fakulteta bi morala za to po mojem mnenju bolj ažurno preverjati kvaliteto študijskih praks in študentom, ki so imeli težavo s pridobivanjem praktičnih izkušenj tudi pomagati, ne pa se zadovoljiti zgolj s tem, da smo prakso lahko opravljali. Mentor, je kot zapiše Enrich in sode., 2002 v Ramšak Pajk, 2007 tisti, ki pozitivno vpliva na študente, z njimi izmenjuje ideje, nasvete, ga uči in mu posreduje vire, ga vzpodbuja, povečuje študentovo samozaupanje idr., tako je imelo tudi kar nekaj študentov ne glede na vse izredne razmere pozitivne izkušnje: *"mentorica iz ub se mi je zelo prilagodila, skupaj sva se dobro uskladili in uspešno dogovarjali za srečanja", "mentorica se je zelo trudila, da bi si pridobila čim več izkušenj tudi v času covid-19, čeprav je terensko delo oteženo."* Fakulteta za socialno delo bi morala imeti največ posluha za študente in skupaj z njimi iskati možne rešitve za čim bolj kvalitetno opravljanje prakse, kar pa ne sovпада z izjavami študentov, ki so jih zapisali pri zadnjem odprtem vprašanju. Ker smo študentje premalo slišani, se mi zdi pomembno, da v svojo razpravo vključim tudi njihova mnenja in pomisleke. En študent oz. študentka je tako zapisala: *"premalo prilagoditve s strani FSD glede ur, stalno govorjenje kako so vsi na voljo, ko pa je prišlo do dejanskega problema je pa za reševanje bilo potrebno iz naše strani vložiti ogromno energije. Sicer pa mi je neumno, da so imeli naši profesorji ogromno časa, da se pripravijo na "drugi val" tega pa niso storili in so jih razmere vnovič "presenetile", strašno premalo organizacije in preveč vsega preloženo na naša pleča."* Eden od študentov oz. študentk meni tudi, da je bila v akademskem letu 2019/2020 fakulteta preslabo pripravljena na prilagajanje prakse razmeram, vse je bilo na študentu. Eden izmed anketiranih študentov tudi ostro obsoja center za praktični študij Fakultete za socialno delo ker nas pri praksi premalo podpirajo in stvari ne prilagajajo razmeram. Fakulteta za socialno delo, naj bi tudi slabo sodelovala z učnimi bazami: *"FSD nima pojma kaj se dogaja na učnih bazah, z mentorji nimajo konkretnega stika, nimajo realnega pogleda, kako bi naj praksa potekala. Profesorji naj gredo delat vsaj za 1 teden na en CSD in naj tam opravljajo svoje brezvezne naloge."*

Večina študentov in študentk je samih, med ponujenimi učnimi bazami izbralo svojo prakso, le peščici pa je pomagala mentorica na Fakulteti za socialno delo ali mentorica na učni bazi. Študentje so se morali znajti sami, ali za pomoč prositi svoje kolege/kolegice, ki so prakso lahko opravljali. Študent oz. študentka pa je opazila tudi da: *"nekatere učne baze žal mesto razpišejo zgolj zato, da lahko izkoriščajo študente za prostovoljno delo, nič pa jim ne ponudijo v zameno (niti časa, niti poglobljenega znanja)"*, kar je seveda zaskrbljujoče, saj je dobra učna baza predpogoj za kvalitetno učenje in pridobivanje praktičnih izkušenj in ravno fakulteta bi morala biti tista, ki bi precenila katera učna baza je dobra in za katero je boljše da se umakne iz seznama.

Študentov, ki so prakso lahko opravljali v živo, je bilo več, kot sem sama pričakovala, ko sem načrtovala raziskavo. Po lastnih izkušnjah in izkušnjah svojih sošolcev sem bila mnenja, da je ogromno sošolcev prakso opravljalo le na daljavo, po zaključeni raziskavi pa se je izkazalo, da je več kot polovica anketiranih študentov v obeh akademskih letih prakso lahko opravljala v živo. Pomembno je omeniti tudi, da je bilo kar nekaj študentov, ki so del prakse opravljali v živo, del pa na daljavo. Socialni delavci ravno z delom razvijajo teorije strokovne prakse, spretnosti in praktično modrost in tako sestavljajo okvir za prakso (Flaker, 2013), zato ne gre zanemariti podatka, da je bilo v obeh akademskih letih kar 39 študentov, ki so prakso opravljali na daljavo, 28 študentov in študentk, je prakso lahko opravljalo, vendar z veliko prilagoditvami, 13 študentov in študentk pa prakse sploh ni moglo opravljati. Številke so, glede na to, da se izobražujemo za izjemno pomemben poklic, kjer bomo delali z ljudmi (tudi v izrednih razmerah) zelo zaskrbljujoče, saj to pomeni, da je ogromno študentov in študentk ostalo brez možnosti za kvalitetno učenje in prevajanje teorije v prakso in obratno.

Ni pomembno samo to, ali prakso lahko opravljamo, pomembno je tudi, ali imamo priložnost pridobivati dobre in kvalitetne izkušnje. Healey (2005) v Mešl (2008) je zapisala: Okvir za prakso so kombinacija formalnega znanja in spretnosti in neformalnega znanja in spretnosti, ki jih socialni delavec razvije v praksi. /.../ V najboljšem primeru se naši okviri razvijajo skozi čas, skozi prakso in postanejo za nas vedno bolj uporabni pri oblikovanju specifičnih odzivov v vsaki praktični situaciji. Ker sem se tudi sama soočala s slabo izkušnjo na praksi, in novih znanj nisem mogla pridobivati, sem pričakovala, da bo več študentov, ki so mnenja, da niso imeli možnosti pridobivati kvalitetnih izkušenj, kar pa ne pomeni, da to, da si na praksi, lahko prispeva k kvaliteti izkušenj, ena študentka oz. študent pravi: *"mentorica nerealno slaba, nobenih informacij ali nasvetov iz svojih izkušenj, prilagoditve so bile slabe, ker so nam samo naložili useless paperwork, kot smo v SD navajeni."* G. Čačinovič

Vogrinčič idr. pravijo, da se teorija in praksa socialnega dela zelo prepletata, ker je socialno delo znanost, ki potrebuje teorijo ravnanja, zato lahko sklepamo, da so študentje v večini izbrali možnost, da so dobre in kvalitetne praktične izkušnje pridobili le delno, saj so se tudi če so delali na daljavo lahko dodobra spoznali s teoretsko podlago organizacije, manjkalo pa je delo z uporabniki, sodelovanje v konkretnih akcijah, manjkalo je povezovanje teorije s praktičnimi izkušnjami, kar sem občutila tudi sama, saj sem na eni izmed mojih praks organizacijo in zakone, po katerih delujejo dodobra spoznala, stika z ljudmi pa je bilo minimalno, pa še to so me v večini porabili za sprehode, konkretnega dela z ljudmi in reševanja njihovih morebitnih stisk nisem bila deležna. Na tej točki, se mi zdi pomembno, da premislimo ali mora pri praksi v socialnem delu prevladovati kvantiteta in ne kvaliteta, kot ugotavlja tudi ena od študentk: *"Sama sem prakso v letošnjem akademskem letu lahko začela opravljati šele konec februarja zaradi zapletov na ub kot posledica covid19 ukrepov. Menim da smo študenti FSD izjemno prikrajšani pri pridobivanju praktičnih izkušenj na področju socialnega dela, prav tako se o zmanjševanju ur ne govori, kar pomeni, da smo obremenjeni bolj s tem, kako bomo pridobili potrebno število ur, namesto da bi bili osredotočeni na kvalitetno opravljanje prakse."*

Sama sem se zaradi negotovosti prakse znašla pod velikim stresom in po pogovoru z nekaj drugimi študenti, sem ugotovila, da nisem edina, zato me velik procent študentov, ki so se znašli pod stresom, ni presenetil. Študentje smo dobili samo kratko sporočilo, da prakse ne smemo opravljati zaradi uvedenih ukrepov s strani države, nihče nam pa kar nekaj časa ni ponudil nadomestnih rešitev, vse je bilo odvisno od nas in naših učnih baz, kar je izpostavil/a tudi študent oz. študentka ki pravi: *"predvsem, da bi se tudi ub poenotile glede sprejemanja študentov na prakso v izrednih situacijah- npr. eni CSD-ji so sprejeli drugi ne."* Meni bi se zdelo smiselno, da bi se naredil nov seznam učnih baz po regijah, ki so zaradi izrednih razmer takrat potrebovale pomoč in bi bile pripravljene sprejeti kakšnega študenta. S tem bi fakulteta izrazila podporo in razumevanje, kar bi po mnenju študenta oz. študentke: *"več podpore in razumevanja s strani fakultete bi vsekakor pripomoglo k zmanjševanju stresa ob negotovih razmerah."*

Odstotek študentov, ki so bili pod stresom je relativno velik, zato je tudi veliko študentov ocenilo, da je to da prakse niso mogli opravljati oz. so jo opravljali na prilagojen način zelo ali srednje negativno vplivalo na njih same, kar se mi zdi zaskrbljujoče, saj težko pomagaš nekomu, če se tudi sam znajdeš v stiski. O stiskah so poročali tudi v raziskavi Practising ethically during Covid-19: Social work challenges and responses (2020), kjer so se socialni

delavci soočali s stiskami in močnimi čustvi, strahom in anksioznostjo. Soočali so se tudi z žalostjo ter krivdo, ker niso mogli storiti več.

Povprečna ocena prakse je tako relativno visoka v primerjavi z drugimi odgovori in višja od mojih predvidevanj, kar me seveda veseli, saj se mi zdi pomembno, da so študentje dobili priložnost pridobivanja dobrih praktičnih izkušenj, ne glede na izredne razmere, v katerih smo se znašli prvič. Ker smo se do sedaj, že dobro navadili na vse spremembe, lahko začnemo delati na tem, da bodo v primeru ponovnega izbruha epidemije številke večje in izkušnje kvalitetnejše.

V zaključku, bi strnila, da je ne glede na težke in izredne razmere, v katerih smo se znašli in glede na veliko prilagoditev, ki so bile potrebne, še vedno kar nekaj študentov, ki so dobili priložnost, da so na praksi pridobili vsaj nekaj kvalitetnih izkušenj. Pomembno pa se mi zdi, da se iz slabih izkušenj in slabih praks tudi nekaj naučimo in se ob morebitnem ponovnem izbruhu epidemije primerno odzovemo.

6. SKLEPI

- Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so tudi v času epidemije Covid-19 lahko pridobivali praktične izkušnje.
- Študentje in študentke Fakultete za socialno delo so prakso lahko opravljali/le, vendar brez uporabnikov in terena.
- Veliko razpisanih učnih baz študentov in študentk zaradi vladnih ukrepov ni moglo sprejeti.
- Fakulteta za socialno delo je študente in študentke premalo obveščala.
- Fakulteta za socialno delo, bi lahko bolj prilagodila naloge, ki so jih morali študentje in študentke opraviti.
- Fakulteta za socialno delo, je ure prakse premalo prilagajala. Pomembna bi morala biti kvaliteta in ne kvantiteta.
- Študentje in študentke so morali sami iskati načine za opravljanje prakse.
- Študentje in študentke so bili zaradi ovir in negotovosti glede opravljanja prakse pod stresom.
- Študentje in študentke menijo, da je kvalitetna praksa zelo pomembna.

7. PREDLOGI

- Študentje in študentke izražajo, da jih je Fakulteta za socialno delo premalo obveščala, zato predlagam, da ob primeru ponovne epidemije Fakulteta za socialno delo svoje študente in študentke bolj ažurno obvešča.
- Predlagala bi več sodelovanja med Fakulteto za socialno delo in učnimi bazami.
- Smiselno bi bilo, da Fakulteta za socialno delo preveri učne baze in preceni, kje imajo študentje in študentke možnost pridobivati dobre in kvalitetne praktične izkušnje.
- Študentje in študentke so navajali, da so se zaradi ovir in negotovosti glede opravljanja prakse, znašli pod stresom. Predlagam podrobnejšo raziskavo o tem, kaj točno so bili razlogi za stres in kaj bi se lahko storilo, da bi se stres zmanjšal.
- Ker študentje in študentke izražajo nezadovoljstvo z nalogami in njihovimi prilagoditvami, bi predlagala podrobnejšo raziskavo o smiselnosti nalog in mnenju študentov, kaj bi bilo za pridobivanje dobrih in kvalitetnih praktičnih izkušenj bolj smiselno.

8. VIRI IN LITERATURA

Amadasun, S. (2020). *Social Work and Covid-19 Pandemic: An Action Call*. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/340655227_Social_Work_and_COVID-19_Pandemic_An_Action_Call

Archer-Kuhn, B., Ayala, J., Hewson, J., Letkemann. (2020). Canadian reflections on the COvid-19 pandemic in social work education: from tsunami to innovation. *Social Work Education*, 39, 8.

Banks, S., Cai, T., Jonge, E., Shears, J., Shum, M., Sobočan, A. M., Strom, K., Truell, R., Jesús Úriz, M., Weinberg, M. (2020). Practising ethically during COVID-19: Social work challenges and responses. *International Social Work*, 00, 1-15.

Barker, R. (1995). *Social Work Dictionary*, Washington, DC: NASW Press.

Brečko, D. (2018). *Vseživljenjski razvoj kompetenc*. V Mezgec, M., idr. *Sodobne paradigme raziskovanja in učenja odraslih: eseji v počastitev jubileja Ane Krajnc*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Council on Social Work Education (2015). *Educational Policy and Accreditation Standards*. Pridobljeno 20.4.2021 s https://www.cswe.org/getattachment/Accreditation/Accreditation-Process/2015-EPAS/2015EPAS_Web_FINAL.pdf.aspx

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N. & Možina, M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebne stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Erjavec, T. (2021). *Socialno delo z mladostniki in njihovimi družinami v času izrednih razmer* (Magistrsko delo). Pridobljeno 15.4.2021 s <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=125859>

Fakulteta za socialno delo (b.d.) Pridobljeno 23.4.2021 s <https://www.fsd.uni-lj.si/>

Flaker, V. (2003) *Oris metod socialnega dela: uvod v katalog nalog centrov za socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V. (2012). Prostor in socialno delo. *Teorija in praksa*, 49 (1), 53-70.

- GOV.SI (2020). Vladni ukrepi: prvi paket ukrepov za omilitev posledic epidemije. Pridobljeno 24.4.2021 s https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/odpravljanje-posledic-epidemije/prvi-paket-ukrepov-za-omilitev-posledic-epidemije/?fbclid=IwAR0-Txbe96_YkEVdrdKExxupYNt2apf6Jj53up4AftUB6EC09dbiEp8GKH4
- Healey, K. (2005). *Social Work Theories in Context: Creating Frameworks for Practice*. Hundmills, Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- Hrovatič, D. (2020). Socialno delo v izrednih razmerah. Ljubljana: Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije. Pridobljeno 25.2.2021 s <http://dsdds.splet.arnes.si/files/2020/04/Socialno-delo-v-izrednih-razmerah.pdf>
- Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in avtorji (2014). Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Založba ZRC. Pridobljeno 15.3.2021 s <https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3540882/epidemija?View=1&Query=%C5%BERtev&All=%C5%BERtev&FilteredDictionaryIds=130>
- Jovičević, M. (1983). *Posameznik in kolektiv v izrednih razmerah*. Ljubljana: Partizanska knjiga.
- Katič Hrovat, T. (2020). Pričakovane kompetence diplomantk in diplomantov socialnega dela s strani organizacij, ki zaposlujejo socialne delavke in delavce (Diplomsko delo). Pridobljeno 28.4.2020 s <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=119250&lang=slv>
- Marš, T. (2021). Delovanje nevladnih organizacij v času izbruha epidemije COVID-19 (Magistrsko delo). Pridobljeno 28.4.2020 s <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=125859>
- Mesec, M. (2015). Praktični študij na Fakulteti za Socialno delo. Socialno delo, 54 (3-4), 239-248.
- Martelanc, T., Samec, T. (2000). Prostovoljno delo včeraj, danes in jutri. Ljubljana: Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva.
- Mesec, B. (2016). Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Milošević Arnold, V. & Postrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.

- Mesec, B. & Jurček, A. (2020). Zgodovina in razvoj kompetenc v izobraževanju za socialno delo v Sloveniji. *Socialno delo*, 59 (4), 255-273. Pridobljeno 8.4.2021 s <https://www.revija-socialnodelo.si/>
- Mešl, N. (2008). Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino: Procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. 74
- Oosterhof, B., Palmer, C. A., Wilson, J., Shook, N. (2020). Adolescents Motivations to Engage in Social Distancing During the COVID-19 Pandemic: Associations With Mental and Social Health.
- Ramšak Pajk, J. (2007). Pomen mentorstva in praktičnega usposabljanja v izobraževanju za zdravstveno nego. *Obzor*, 41, 71-75.
- Ramovš, J. (1995). Slovenska sociala med včeraj in jutri. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logotarapijo in antropohigieno.
- Rode, N., Zidar, R., Lamovšek, V., Škerjanc, J. & Urek, M. (2010). Socialno delo v primeru naravnih in drugih nesreč. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Škiz - Zveza študentskih klubov Slovenije. (2020). Koronavirus in študenti. Pridobljeno s <https://skis-zveza.si/koronavirus-in-studenti/>
- United Nations, (2020). Everyone Included: Social Impact of COVID-19. Pridobljeno 21.9.2020 s <https://www.un.org/development/desa/dspd/everyone-included-covid-19.html>
- Železnik, U. (2006). Med naravnim in družbenim. *Acta Histriae*, letnik 14 (2), 393-414.

9. PRILOGE

9.1. Vprašalnik

Pozdravljeni! Sem Katja Erjavec, študentka Fakultete za socialno delo. Pišem diplomsko nalogo z naslovom Izkušnje študentov in študentk Fakultete za socialno delo s pridobivanjem praktičnih izkušenj med epidemijo COVID-19, zato bi prosila, da anketo rešite samo tisti, ki ste redno ali izredno vpisani na Fakulteto za socialno delo v tekočem akademskem letu (2020/2021). Reševanje ankete vam bo vzelo dobrih 5 minut. Zelo bom vesela vaše pomoči.

1. Spol

- a) moški
- b) ženska
- c) ne želim se opredeliti niti kot moški, niti kot ženska

2. Letnik študija v akademskem letu 2020/21

- a) 1. letnik
- b) 2. letnik
- c) 3. letnik
- d) 4. letnik
- e) podiplomski študij

3. Ali si v času epidemije Covid lahko opravljal/a prakso?

- a) DA, v letu 2019/2020
- b) DA, v letu 2020/2021
- c) NE, v letu 2019/2020
- d) NE, v letu 2020/2021

4. Ali si prakso lahko opravljal/a na učni bazi kjer si si želel/a?

- a) v akademskem letu 2019/2020: DA, NE, nisem opravljal/a prakse
- b) v akademskem letu 2020/2021: DA, NE, nisem opravljal/a prakse

5. Katere so bile po tvojem mnenju glavne ovire za opravljanje/ne opravljanje prakse v tvojem primeru
- a) Vladni ukrepi: prepoved stikov je vplivala na to, da me na UB niso sprejeli
 - b) Vladni ukrepi: prepoved gibanja med občinami/regijami je vplivala na to, da nisem mogla obiskovati izbrane UB
 - c) Učna baza: v bližini mojega bivanja ni bilo razpisanih UB
 - d) Učna baza: na UB, ki so mi bile dostopne, ni bilo več prostora
 - e) Učna baza: UB, ki so mi bile dostopne, mi niso bile všeč
 - f) Učna baza: UB, ki so mi bile dostopne ali sem si jih želel/a, so bile zaprte za študente/ke
 - g) FSD: Obveščanje s strani FSD ni bilo dovolj hitro ali dovolj informativno
 - h) FSD: nisem dobila podpore pri mentorici
 - i) FSD: na voljo ni bilo dovolj možnosti (različne UB)
 - j) Osebne okoliščine: skrbel/a sem za družinske člane
 - k) Osebne okoliščine: doživljal/a sem strah, anksioznost itd.
 - l) Osebne okoliščine: zapustiti sem moral/a študentski dom oz. Ljubljano
 - m) Osebne okoliščine: pomembno je bilo poskrbeti, da se ne okužim s Covid – 19

6. Kako je prišlo do izbire učne baze?

- a) Izbral/a sem si jo sam/a med ponujenimi UB na FSD
- b) po predlogu mentorice na FSD
- c) po predlogu mentorice na UB
- d) o izbiri so mi svetovali kolegi/ce iz fakultete
- e) sama sem našla način, da opravljam prakso (prosim opiši)
- f) nisem opravljal/a prakse

7. Moja praksa je potekala

- a) v akademskem letu 2019/2020:
 - v živo
 - na daljavo (preko zooma ali drugih spletnih medijev)
 - nekaj na daljavo, nekaj v živo

- v živo, vendar z določenimi prilagoditvami (brez terena, brez uporabnikov storitev)
- nisem opravljala prakse

b) v akademskem letu 2020/2021:

- v živo
- na daljavo (preko zooma ali drugih spletnih medijev)
- nekaj na daljavo, nekaj v živo
- v živo, vendar z določenimi prilagoditvami (brez terena, brez uporabnikov storitev)
- nisem opravljala prakse

8. Ali se vam zdi, da ste imeli na praksi možnosti pridobivati dobre, kvalitetne praktične izkušnje?

- a) da
- b) ne
- c) delno
- d) drugo (prosim opišite)
- e) prakse nisem opravljal/a

9. Ali si bil/a zaradi ovir in negotovosti glede opravljanja prakse oz. opravljanja prakse na prilagojen način pod stresom?

- a) da
- b) ne
- c) drugo (prosim opišite)
- d) nisem opravljal/a prakse

10. Kako je nate negativno vplivalo, da prakse nisi mogla/mogel opravljati ali so jo moral/a opravljati na prilagojen način?

malo, srednje, zelo

11. Kako bi na lestvici od 1 do 5 ocenili vašo prakso v času epidemije Covid – 19? (1 – zelo slaba, 5 – zelo dobra)

leto 2019/2020 zelo slaba, slaba, niti slaba, niti dobra, dobra, zelo dobra

leto 2020/2021 zelo slaba, slaba, niti slaba, niti dobra, dobra, zelo dobra

12. Kako pomembna se ti zdi priložnost za kvalitetno učenje na praksi, za izobraževanje v socialnem delu? (1 – nepomembna, 4 – zelo pomembna)

nepomembna, niti pomembna, niti nepomembna, pomembna, zelo pomembna